



ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 14, Sayı: 178, Temmuz 2026, s. 456-494

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.95291>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
6.06.2026

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date
29.07.2026

Öğr. Gör. Dr. Hasan CAN

Yozgat Bozok Üniversitesi, Ticaret Hukuku

hasan.can@yobu.edu.tr

Orcid: 0000-0002-2455-9410

ANONİM ŞİRKETİN HAKLI SEBEPLE FESHİNDE HAKLI SEBEBİN BELİRLENMESİ: ÖLÇÜTLER VE HÂKİMİN TAKDİR YETKİSİ

Öz

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 531. maddesi ile anonim şirketlerde haklı sebeple fesih kurumu ilk kez açık bir kanun hükmü olarak düzenlenmiş ve belirli şartların varlığı hâlinde azınlık pay sahiplerine şirketin feshini talep etme hakkı tanınmıştır. Bununla birlikte kanun koyucu, haklı sebep kavramının kapsamı ve sınırlarını belirlememiş; bu hususun somut olayın özellikleri dikkate alınarak hâkim tarafından değerlendirilmesini tercih etmiştir. Bu çalışmada anonim şirketin haklı sebeple feshi kurumu, haklı sebep kavramı ile hâkimin takdir yetkisi ekseninde incelenmiştir. İnceleme kapsamında öncelikle haklı sebebin hukukî niteliği ile objektiflik, süreklilik, ortaklık ilişkisinin çekilmez hâle gelmesi ve feshin son çare olması ilkesi çerçevesinde unsurları değerlendirilmiştir. Ardından haklı sebep ile kusur arasındaki ilişki ve şahsî sebeplerin haklı sebep oluşturup oluşturamayacağı, öğretide ileri sürülen görüşler ve yargı kararları ışığında ele alınmıştır. Bunun yanında, çoğunluk gücünün kötüye kullanılması, pay sahipliği haklarının ihlali, şirket organlarının işleyemez hâle gelmesi ve ortaklık ilişkisinin objektif olarak sürdürülemez duruma gelmesi gibi haklı sebep oluşturabilecek başlıca hâller sistematik biçimde incelenmiştir. Son olarak, TTK m. 531 uyarınca hâkime tanınan takdir yetkisinin kapsamı değerlendirilmiş; şirket feshinin son çare niteliğinde istisnai bir hukukî sonuç olduğu ve fesih yerine uygulanabilecek alternatif hukukî çözüm yollarının öncelikle dikkate alınması gerektiği ortaya konulmuştur. Çalışmada, haklı sebebin belirlenmesinde tek bir olaya

dayanılmasının yeterli olmadığı; somut olayın tüm özelliklerinin dürüstlük kuralı ve şirketin devamlılığı ilkesi çerçevesinde birlikte değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda, hâkimin takdir yetkisinin yalnızca haklı sebebin varlığını tespit etmekle sınırlı olmadığı; aynı zamanda tarafların menfaatlerini dengeleyecek ve şirketin devamlılığını mümkün olduğunca koruyacak en uygun çözüm yolunu belirlemeyi de kapsadığı değerlendirilmiştir. Bunun yanında, çalışmada haklı sebebin münferit olayların toplamı olarak değil; objektiflik, süreklilik, ortaklık ilişkisinin çekilmez hâle gelmesi ve feshin son çare olması ölçütlerinin birlikte değerlendirilmesiyle belirlenen bütüncül bir hukukî nitelendirme olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Anonim şirket, haklı sebeple fesih, haklı sebep, hâkimin takdir yetkisi, azınlığın korunması, şirketin devamlılığı.

DETERMINATION OF JUST CAUSE IN THE DISSOLUTION OF JOINT STOCK COMPANIES FOR JUST CAUSE: CRITERIA AND JUDICIAL DISCRETION

Abstract

Under Article 531 of the Turkish Commercial Code No. 6102, the institution of dissolution for just cause in public limited companies was regulated for the first time as an explicit statutory provision, and minority shareholders were granted the right to request the dissolution of the company subject to certain conditions. However, the legislature has not defined the scope and limits of the concept of ‘just cause’; instead, it has opted for this matter to be assessed by the court, taking into account the specific circumstances of the case. In this study, the institution of the dissolution of a public limited company on just cause has been examined in the context of the concept of just cause and the judge’s discretion. As part of this examination, the legal nature of just cause was first assessed, along with its elements within the framework of objectivity, continuity, the partnership relationship becoming intolerable, and the principle that dissolution must be a last resort. Subsequently, the relationship between just cause and fault, and whether personal reasons can constitute just cause, were addressed in the light of views put forward in legal scholarship and judicial decisions. In addition, the main circumstances that may constitute just cause—such as the abuse of majority power, the infringement of shareholders’ rights, the paralysis of the company’s governing bodies, and the partnership relationship becoming objectively unsustainable—were examined systematically. Finally, the scope of the discretion granted to the court under Article 531 of the Turkish Commercial Code has been assessed; it has been established that the dissolution of a company is an exceptional legal consequence of last resort, and that alternative legal remedies that could be applied in lieu of dissolution must be given priority. The study concluded that relying on a single incident is not sufficient for determining just cause; rather, all the characteristics of the specific case must be assessed collectively within the framework of the rule of good faith and the principle of corporate continuity. In this regard, it was assessed that the judge’s discretion is not limited merely to establishing the existence of just cause; it also encompasses determining the most appropriate course of action that

will balance the interests of the parties and preserve the continuity of the company as far as possible. Furthermore, the study concluded that just cause is not merely the sum of individual incidents; rather, it constitutes a holistic legal assessment determined by the combined evaluation of the criteria of objectivity, continuity, the partnership relationship having become intolerable, and termination being a last resort.

Keywords: Joint stock company, dissolution for just cause, just cause, judicial discretion, protection of minority shareholders, corporate continuity.

Geniş Özet

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 531. maddesi ile anonim şirketlerde haklı sebeple fesih kurumu ilk kez açık bir kanuni düzenlemeye kavuşturulmuş ve belirli sermaye oranını temsil eden azlık pay sahiplerine, haklı sebeplerin varlığı hâlinde mahkemeden şirketin feshini talep etme hakkı tanınmıştır. Bununla birlikte kanun koyucu, haklı sebep kavramının kapsamını ve sınırlarını belirlemedi; bu kavramın somut olayın özellikleri dikkate alınarak hâkim tarafından doldurulmasını tercih etmiştir. Böylece haklı sebep, değişen ekonomik ve ticari koşullara uyum sağlayabilen esnek bir belirsiz hukuk kavramı niteliği kazanmış, aynı zamanda uygulamada farklı değerlendirmelere açık bir alan oluşturmuştur.

Bu çalışma, anonim şirketin haklı sebeple feshi kurumunu, haklı sebebin belirlenmesinde esas alınacak ölçütler ile hâkimin takdir yetkisi arasındaki ilişki ekseninde incelemektedir. Çalışmanın temel amacı, haklı sebebin yalnızca öğretide veya yargı kararlarında örnek gösterilen olaylardan hareketle değil; objektif ve birbirini tamamlayan ölçütlerin birlikte değerlendirilmesi suretiyle belirlenmesi gerektiğini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda öncelikle haklı sebep kavramının hukuki niteliği ele alınmış, öğretide ileri sürülen farklı tanımlar karşılaştırılarak ortak yönleri tespit edilmiş ve haklı sebebin tek bir olaya indirgenemeyecek bütüncül bir hukuki değerlendirme olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Haklı sebebin unsurları incelenirken objektiflik, süreklilik, ortaklık ilişkisinin dürüstlük kuralı çerçevesinde davacı bakımından artık sürdürülemeyecek ölçüde çekilmez hâle gelmesi ve şirket feshinin son çare (ultima ratio) niteliği taşıması ölçütleri ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Bu kapsamda haklı sebebin tek bir hukuka aykırılığa veya münferit bir uyuşmazlığa dayandırılmayacağı; değerlendirme yapılırken somut olayın bütün özelliklerinin birlikte dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca aynı olayın her anonim şirkette aynı sonucu doğurmayacağı, şirketin yapısı, faaliyet alanı, pay sahipleri arasındaki güven ilişkisi ve ihlalin şirket üzerindeki etkisinin haklı sebebin belirlenmesinde belirleyici rol oynadığı ifade edilmiştir.

Çalışmada haklı sebep ile kusur arasındaki ilişki de ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu çerçevede çoğunluk pay sahiplerinin kusurunun haklı sebebin oluşumundaki etkisi ile davacı azlık pay sahibinin kusurunun fesih davasına yansması birbirinden ayrılarak değerlendirilmiştir. İnceleme sonucunda kusurun haklı sebebin zorunlu unsuru olmadığı, ancak hem haklı sebebin oluşumunda hem de hâkimin takdir yetkisini kullanırken göz önünde bulundurması gereken önemli değerlendirme ölçütlerinden biri olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca davacı pay sahibinin kusurunun tek başına davanın reddini gerektirmeyeceği, bu konuda somut olayın tüm özelliklerinin birlikte değerlendirilmesinin zorunlu olduğu belirtilmiştir.

Bunun yanında, şahsi sebeplerin haklı sebep oluşturup oluşturamayacağı sorunu da ele alınmıştır. Özellikle aile tipi ve kapalı anonim şirketlerde pay sahipleri arasındaki güven

ilişkisinin ortaklık ilişkisinin devamı bakımından belirleyici bir önem taşıdığı, buna karşılık halka açık veya çok ortaklı anonim şirketlerde aynı nitelikteki kişisel uyumsuzlukların her durumda haklı sebep oluşturmayabileceği değerlendirilmiştir. Bu nedenle şahsi sebepler bakımından belirleyici ölçütün, söz konusu uyumsuzluğun şirket faaliyetlerine ve ortaklık ilişkisinin devamına objektif etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Haklı sebep oluşturabilecek başlıca hâller değerlendirilirken çoğunluk gücünün dürüstlük kuralına aykırı biçimde kullanılması, azlık pay sahiplerinin malvarlığı ve yönetime katılma haklarının ihlali, bilgi alma ve inceleme hakkının sürekli olarak engellenmesi, uzun süre kâr payı dağıtılmaması, eşit işlem ilkesine aykırı uygulamalar, şirket organlarının işlevsiz hâle gelmesi, şirket amacının gerçekleştirilememesi ve ortaklık ilişkisinin objektif olarak sürdürülemez duruma gelmesi gibi olgular sistematik biçimde incelenmiştir. Bununla birlikte bu durumların hiçbirinin tek başına otomatik olarak haklı sebep oluşturmayacağı, her uyumsuzluğun kendi özellikleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği özellikle vurgulanmıştır.

Çalışmanın önemli bir bölümünü TTK m. 531 kapsamında hâkime tanınan takdir yetkisinin kapsamı oluşturmaktadır. Bu doğrultuda haklı sebebin varlığının tespit edilmesi, mahkemenin doğrudan şirketin feshine karar vermesini zorunlu kılmamaktadır. Kanun, hâkime davacı pay sahiplerinin paylarının karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değeri üzerinden şirketten çıkarılmasına veya somut olayın özelliklerine uygun başka bir çözüme hükmetme imkânı tanımaktadır. Bu nedenle şirketin feshi, ancak alternatif çözüm yollarının uyumsuzluğu gidermeye elverişli olmadığı hâllerde başvurulabilecek istisnai bir hukuki sonuç olarak değerlendirilmiştir. Böylece şirketin devamlılığı ilkesi ile azlık pay sahiplerinin korunması amacı arasında adil bir denge kurulmasının hedeflendiği ortaya konulmuştur.

Çalışmada ayrıca usul hukukunun temel ilkelerinden biri olan hâkimin taleple bağlılığı ilkesinin, TTK m. 531 kapsamında önemli ölçüde istisnaya uğradığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda hâkimin, tarafların talepleriyle sınırlı kalmaksızın somut olayın özelliklerine en uygun çözümü belirleyebilmesi ve fesih yerine alternatif hukuki çözümlere hükmedebilmesi, kanunun hâkime tanıdığı geniş takdir yetkisinin doğal bir sonucu olarak değerlendirilmiştir. Bu yaklaşımın yalnızca davacı azlık pay sahiplerinin menfaatlerini değil, şirketin, çalışanların, alacaklıların ve diğer menfaat sahiplerinin korunmasını da gözettiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak çalışmada, anonim şirketin haklı sebeple feshi kurumunun yalnızca azlık pay sahiplerine tanınmış olağan bir dava yolu olmadığı; aynı zamanda çoğunluk ilkesinin dürüstlük kuralına uygun şekilde uygulanmasını sağlayan istisnai bir denetim mekanizması olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Haklı sebebin belirlenmesinde tek bir olayın veya münferit bir hukuka aykırılığın esas alınmasının yeterli olmadığı; objektiflik, süreklilik, ortaklık ilişkisinin çekilmez hâle gelmesi ve feshin son çare niteliğinde olması ölçütlerinin birlikte değerlendirilmesini esas alan bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiği ortaya konulmuştur. Bu çerçevede hâkimin takdir yetkisinin yalnızca haklı sebebin varlığını tespit etmekle sınırlı olmadığı; tarafların menfaatlerini dengeleyen, şirketin devamlılığını mümkün olduğu ölçüde koruyan ve somut olayın özelliklerine en uygun hukuki çözümü belirlemeyi de kapsadığı sonucuna varılmıştır.

Extended Abstract

Article 531 of the Turkish Commercial Code No. 6102 introduced, for the first time, an explicit statutory basis for the dissolution of joint stock companies on just cause and granted minority

shareholders representing a specified proportion of the share capital the right to request judicial dissolution where justified grounds exist. However, the legislature deliberately refrained from defining the scope or content of the concept of just cause, leaving its interpretation to judicial assessment in light of the particular circumstances of each case. As a result, just cause has evolved into a flexible legal concept capable of adapting to changing commercial and economic conditions while allowing courts to respond to the unique features of individual disputes.

This study examines the dissolution of joint stock companies on just cause by focusing on the relationship between the criteria used to determine just cause and the scope of judicial discretion. Its principal argument is that just cause should not be identified merely by reference to examples found in legal scholarship or judicial decisions. Instead, it should be determined through a holistic assessment based on objective and complementary criteria. Within this framework, the legal nature of just cause is analysed, the principal definitions proposed in the literature are compared, and it is argued that just cause constitutes a comprehensive legal evaluation rather than the consequence of a single isolated event.

The study first examines the constituent elements of just cause, namely objectivity, continuity, the objective impossibility of expecting the claimant to continue the corporate relationship in accordance with the principle of good faith, and the principle that dissolution should remain a remedy of last resort (*ultima ratio*). It argues that neither a single unlawful act nor an isolated corporate dispute is sufficient, by itself, to justify dissolution. Instead, the existence of just cause requires an overall assessment of all relevant circumstances. The study further demonstrates that identical events may produce different legal consequences depending on the characteristics of the company, its organisational structure, the relationship of trust among shareholders, and the impact of the disputed conduct on the functioning of the company.

Another part of the study focuses on the relationship between fault and just cause. In this respect, the role of fault on the part of majority shareholders is distinguished from that of the claimant minority shareholder. The analysis concludes that fault is not an essential element of just cause. Nevertheless, it remains an important factor in determining whether just cause exists and in guiding the court's exercise of judicial discretion. Likewise, the claimant's own fault should not automatically result in the dismissal of the action; rather, it should be evaluated together with all the circumstances surrounding the dispute.

The study also addresses whether personal circumstances may constitute just cause for dissolution. It concludes that personal conflicts are more likely to be relevant in closely held and family-owned joint stock companies, where mutual trust among shareholders forms a fundamental basis of the corporate relationship. By contrast, similar disputes in publicly held or widely held companies do not necessarily justify dissolution. Accordingly, the decisive consideration is not the personal disagreement itself but its objective impact on the company's operations and the sustainability of the corporate relationship.

The principal situations that may give rise to just cause are then examined systematically. These include the abuse of majority power, violations of shareholders' financial and managerial rights, persistent restrictions on the right to obtain information and inspect corporate records, the prolonged failure to distribute dividends, breaches of the principle of equal treatment, the dysfunction of corporate bodies, the inability of the company to pursue its corporate purpose, and circumstances in which the continuation of the corporate relationship becomes objectively unsustainable. The study emphasises, however, that none of these situations automatically

constitutes just cause. Each case must instead be assessed on its own facts and within its particular corporate context.

Particular attention is devoted to the scope of judicial discretion under Article 531 of the Turkish Commercial Code. The study demonstrates that even where just cause has been established, the court is not required to order the dissolution of the company. Instead, the law authorises the court to adopt alternative remedies, including ordering the purchase of the claimant's shares at their fair value or any other solution appropriate to the circumstances of the case. Consequently, dissolution should be regarded as an exceptional remedy to be employed only when less intrusive alternatives are incapable of resolving the dispute. This approach reflects the legislative objective of maintaining a fair balance between protecting minority shareholders and preserving the continuity of the company.

The study further argues that Article 531 constitutes a significant exception to the procedural principle that courts are bound by the parties' claims. The broad discretion granted to judges enables them to adopt the most appropriate solution for the dispute, even if that solution differs from the remedy specifically sought by the claimant. Such flexibility serves not only the interests of minority shareholders but also those of the company itself, its employees, creditors, and other stakeholders whose interests may be affected by the dissolution of the company.

The study concludes that the action for dissolution on just cause should not be regarded merely as an ordinary remedy available to minority shareholders. Rather, it represents an exceptional judicial mechanism designed to ensure that the principle of majority rule is exercised in accordance with the principle of good faith. Determining the existence of just cause requires more than identifying a single unlawful act or isolated incident. Instead, it calls for a comprehensive assessment based on objectivity, continuity, the intolerability of the corporate relationship, and the principle that dissolution should remain a remedy of last resort. Within this framework, judicial discretion extends beyond determining whether just cause exists; it also requires the court to identify the solution that best reconciles the interests of the parties while preserving the continuity of the company whenever possible.

GİRİŞ

Anonim şirketlerde karar alma süreci çoğunluk ilkesi üzerine kuruludur. Bu ilke, şirket yönetiminin etkinliğini ve karar alma mekanizmasının işlerliğini sağlamak bakımından zorunlu olmakla birlikte, çoğunluk gücünün dürüstlük kuralına aykırı şekilde kullanıldığı hâllerde azınlık pay sahiplerinin korunmasını gerektiren önemli uyuşmazlıklara da zemin hazırlamaktadır. Bununla birlikte çoğunluk ilkesinin mutlak biçimde uygulanması, çoğunluğun yönetim gücünü azınlık pay sahiplerinin hak ve menfaatlerini ihlal edecek şekilde kullanmasına da zemin hazırlayabilmektedir.¹

Çoğunluk gücünün bu şekilde kullanılması, yalnızca azınlık haklarının ihlaline yol açmakla kalmamakta; aynı zamanda ortaklık ilişkisinin temelini oluşturan güven unsurunu da zedeleyebilmektedir. Bu tür durumlarda yalnızca genel kurul kararlarının iptali veya butlan yaptırımı gibi klasik koruma mekanizmaları ortaklık ilişkisinde bozulan dengeyi yeniden kurmak bakımından yeterli olmayabilmektedir.²

¹ Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, Cilt III, 3. bs. (Ankara: Adalet Yayınevi, 2018), 2420.

² Özlem İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2016), 5.

Modern şirketler hukukunda, çoğunluk ilkesinin doğurabileceği sakıncaların giderilebilmesi amacıyla azınlık pay sahiplerini koruyan çeşitli hukukî mekanizmalar geliştirilmiştir. Bu nedenle modern şirketler hukukunda çoğunluk ilkesinin denetlenmesini ve azınlık pay sahiplerinin korunmasını amaçlayan çeşitli hukukî mekanizmalar geliştirilmiştir. Türk hukukunda bu ihtiyaca cevap veren en önemli düzenlemelerden biri, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 531. maddesinde düzenlenen anonim şirketin haklı sebeple feshi kurumudur.³ Anılan hüküm ile sermayenin belirli bir oranını temsil eden azınlık pay sahiplerine, haklı sebeplerin varlığı hâlinde mahkemeden şirketin feshini talep etme hakkı tanınmıştır.⁴ Bu düzenlemeyle Türk hukukunda ilk kez, anonim şirketlerde ortaklık ilişkisinin dürüstlük kuralı çerçevesinde sürdürülmesinin objektif olarak artık beklenemeyeceği durumlar bakımından özel bir yargısal koruma yolu kabul edilmiş; böylece çoğunluk karşısında azınlığın korunmasına yönelik önemli bir hukukî güvence oluşturulmuştur.⁵ Bu suretle kanun koyucu, anonim şirketlerde çoğunluk ilkesinin mutlak bir hâkimiyet aracına dönüşmesini önlemeyi ve şirketin devamlılığı ile azınlığın korunması arasında adil bir denge kurmayı amaçlamıştır.⁶

Bununla birlikte Türk Ticaret Kanunu'nun 531. maddesi, anonim şirketin haklı sebeple feshini şirketin sona erdirilmesini amaçlayan olağan bir dava olarak düzenlememiştir.⁷ Kanun koyucu, mahkemeye şirketin feshine karar vermenin yanında veya bunun yerine, davacı pay sahiplerinin paylarının karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değerleri üzerinden satın alınmasına, davacıların şirketten çıkarılmasına ya da somut olayın özelliklerine uygun düşen başka bir çözüme hükmedebilme yetkisi de tanımıştır.⁸

Öğretide haklı sebep kavramı, haklı sebep oluşturabilecek hâller ve hâkimin takdir yetkisi ayrı başlıklar altında ayrıntılı biçimde incelenmiştir. Buna karşılık haklı sebebin belirlenmesinde esas alınacak ölçütler ile hâkimin bu ölçütleri somut olaya nasıl uygulayacağı arasındaki ilişkinin bütüncül bir değerlendirmeye konu edildiği çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu durum, aynı nitelikteki olayların farklı mahkeme kararlarında farklı sonuçlara yol açabilmesine ve haklı sebep kavramının öngörülebilirliğinin zayıflamasına neden olabilmektedir.

Bu çalışmanın temel tezi, haklı sebebin birbirinden bağımsız olayların toplamı olarak değil; objektiflik, süreklilik, ortaklık ilişkisinin çekilmez hâle gelmesi ve feshin son çare (ultima ratio) niteliği ölçütlerinin birlikte değerlendirilmesi sonucunda ulaşılan bütüncül bir hukukî nitelendirme olarak anlaşılması gerektiğidir.

A. Haklı Sebep Kavramı ve Hukuki Niteliği

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun ("TTK") 531. maddesi anonim şirketlerde haklı sebeple fesih kurumunu düzenlemekle birlikte, "haklı sebep" kavramının tanımına veya kapsamına

³ Cengiz Erten, "Anonim Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih Hakkının Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Değerlendirilmesi," *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, no. 13 (2019): 188. <https://doi.org/10.18771/mdergi.581888>; Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, 2420.

⁴ Ayşe Sümer, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi," *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 28, sy. 1 (2010): 171 vd.

⁵ Elif Sena Malatyaloğlu, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlerin Tasfiyesi* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2024), 53.

⁶ Erten, "Anonim Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih Hakkının Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Değerlendirilmesi," 192-193.

⁷ Ersin Çamoğlu, "Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshinde Hâkimin Takdir Yetkisi," *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi* 31, no. 1 (2015): 5.

⁸ Nuri Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2019), 31 vd.

ilişkin herhangi bir ölçüte yer vermemiştir. Kanun koyucunun bilinçli tercihi olan bu düzenleme, haklı sebep kavramının katı ve sınırlı bir içerikle belirlenmesini önlemiş; buna karşılık somut olayın özelliklerine göre hâkim tarafından doldurulabilecek esnek bir değerlendirme alanı oluşturmuştur.⁹

Kanunda haklı sebebin tanımlanmamış olması, kavramın içeriğinin öğreti ve yargı kararları aracılığıyla şekillenmesine neden olmuştur. Bu nedenle öğretilerde "haklı sebep" kavramını açıklamaya yönelik farklı tanımlara yer verilmiştir. Her ne kadar bazı çalışmalarda "haklı neden", "muhik sebep", "mühim sebep" veya "önemli sebep" ifadeleri kullanılmış olsa da, TTK m. 531'de açıkça "haklı sebep" ibaresinin tercih edilmiş olması nedeniyle bu çalışmada da aynı terminoloji esas alınmıştır.¹⁰

6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu döneminde anonim şirketin haklı sebeple feshine ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktaydı. Buna karşılık kollektif, komandit ve limited şirketler bakımından haklı sebeple feshe ilişkin hükümler Kanun'da yer almaktaydı.¹¹ Anonim şirketler yönünden böyle bir düzenlemenin bulunmaması öğretilerde önemli tartışmalara yol açmıştır. Bir görüş, anonim şirket bakımından haklı sebeple feshe ilişkin düzenleme bulunmamasının bilinçli bir kanun koyucu tercihi olduğunu, dolayısıyla bu eksikliğin kıyas yoluyla giderilemeyeceğini savunmuştur.¹² Buna karşılık öğretilerde, esas sözleşmeye konulacak bir hükümle anonim şirket pay sahiplerine haklı sebeple fesih talebinde bulunma hakkının tanınabileceği de kabul edilmiştir.¹³ Nitekim Yargıtay da mülga Kanun döneminde verdiği bir kararında, esas sözleşmede bu yönde açık bir düzenleme bulunmadığı gerekçesiyle anonim şirketin haklı sebeple feshine karar verilemeyeceğini belirtmiştir.¹⁴

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile birlikte anonim şirketin haklı sebeple feshi ilk kez açık bir kanun hükmüyle düzenlenmiştir. Bu sayede haklı sebep, değişen ekonomik ve ticari koşullara uyum sağlayabilecek esnek bir belirsiz hukukî kavram niteliği kazanmış; önceden öngörülmesi güç uyuşmazlıkların da TTK m. 531 kapsamında değerlendirilmesine imkân tanınmıştır.¹⁵ Öğretilerde yapılan tanımlar farklı ifadeler içermekle birlikte, esas itibarıyla haklı sebebin hangi hukuki olguya karşılık geldiği konusunda iki temel yaklaşım etrafında toplanmaktadır. Bu nedenle aşağıda yer verilen tanımlar, ortak yönleri esas alınarak değerlendirilmiştir. Ayhan, Çağlar ve Özdamar'a göre haklı sebep, ortakların şirketten bekledikleri menfaatleri elde edememeleri nedeniyle ortaklık ilişkisinin devamını çekilmez hâle getiren maddi ve hukukî olgulardır.¹⁶ Şahin, haklı sebebi pay sahiplerinin menfaatlerini ihlal ederek ortaklığın devamını

⁹ İbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 5.

¹⁰ İbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 5.

¹¹ 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 187, m. 267, m. 549/4 ve m. 551/2.

¹² Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, *Açıklamalı, Notlu ve Karşılaştırmalı Türk Ticaret Kanunu ve Ticari Mevzuat* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014), 846; Hayrettin Çağlar ve Esra Kaşak, "Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshine İlişkin TTK m. 531 Hükümünün Zaman Bakımından Uygulanması," *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 65, sy. 3 (2016): 660.

¹³ Ayşe Sümer, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi," *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 28, sy. 1 (2010): 175.

¹⁴ Yargıtay 11. HD, E. 2004/13214, K. 2005/10579, T. 07.11.2005.

¹⁵ Erten, "Anonim Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih Hakkının Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Değerlendirilmesi," 192-193; Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2019), 456-458; Çamoğlu, "Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshinde Hâkimin Takdir Yetkisi," 8 vd.

¹⁶ Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2019), 457.

onlar bakımından katlanılamaz hâle getiren olaylar şeklinde tanımlamaktadır.¹⁷ İlbasmış Hızlısoy ise haklı sebebi, dürüstlük kuralı gereğince hukukî ilişkinin sürdürülmesinin artık taraflardan beklenemeyeceği durumlar olarak açıklamaktadır.¹⁸ Erdem'e göre haklı sebep, sürekli borç ilişkisine dürüstlük kuralı çerçevesinde devam edilmesini çekilmez hâle getiren hukukî olgulardır.¹⁹ Ayan ise haklı sebebi, belirli bir amaç doğrultusunda hukukî ilişki kuran taraflar bakımından ilişkinin sürdürülmesini katlanılamaz hâle getiren davranış ve olaylar olarak ifade etmektedir.²⁰ İsviçre Federal Mahkemesi de haklı sebebi, ortakları bir araya getiren maddi veya kişisel nedenleri ortadan kaldırarak şirket amacına ulaşılmasını imkânsızlaştıran veya önemli ölçüde güçleştiren sebepler şeklinde değerlendirmektedir.²¹

Bu tanımlar birlikte değerlendirildiğinde öğretide iki temel yaklaşımın ön plana çıktığı görülmektedir. Birinci yaklaşım, haklı sebebin merkezine ortaklık ilişkisinin pay sahipleri bakımından çekilmez hâle gelmesini yerleştirirken; ikinci yaklaşım şirket amacının gerçekleştirilmesinin ciddi biçimde tehlikeye düşmesini esas almaktadır. Esasen bu iki yaklaşım birbirini dışlayan değil, birbirini tamamlayan niteliktedir. Zira ortaklık ilişkisinin sürdürülemez hâle gelmesi çoğu zaman şirket amacının sağlıklı biçimde gerçekleştirilememesi sonucunu doğurmakta; şirket amacının sürekli biçimde gerçekleştirilememesi de pay sahipleri bakımından ortaklık ilişkisinin dürüstlük kuralı çerçevesinde devam ettirilmesini katlanılamaz hâle getirmektedir. Nitekim haklı sebep, belirli pay sahipliği haklarının münferit ihlalden ziyade, dürüstlük kuralı gereğince davacı pay sahibinden ortaklık ilişkisinin sürdürülmesinin artık objektif olarak beklenemeyeceği durumu ifade eder. Bu nedenle haklı sebep, tekil ihlallerden çok, bunların ortaklık ilişkisinin bütününe etkisi esas alınarak değerlendirilmelidir.²²

Bu tanımlar birlikte değerlendirildiğinde, öğretide haklı sebebin açıklanmasında kullanılan ölçütlerin farklılaşmasına rağmen, bunların aynı hukukî olgunun farklı yönlerini ortaya koyduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla haklı sebep kavramının tek bir ölçüt üzerinden açıklanması yerine, bu ölçütlerin birbirini tamamlayan niteliği dikkate alınarak değerlendirilmesi daha isabetli görünmektedir.

Bu değerlendirme, haklı sebebin tek bir olay veya tek bir hukukî ihlale indirgenemeyeceğini göstermektedir. Kanaatimizce anonim şirketin haklı sebeple feshi bakımından haklı sebep, ortaklık ilişkisinin bütününe ilişkin objektif değerlendirme sonucunda ulaşılan hukukî bir nitelendirmedir. Bu nedenle belirli bir olayın tek başına haklı sebep oluşturduğu peşinen kabul edilemeyeceği gibi, aynı olayın bütün anonim şirketler bakımından aynı sonucu doğuracağı da söylenemez. Haklı sebebin varlığı değerlendirilirken şirketin yapısı, faaliyet alanı, pay sahipleri arasındaki güven ilişkisi, ihlalin ağırlığı, sürekliliği, şirket faaliyetlerine etkisi ve fesih dışında uygulanabilecek çözüm yollarının bulunup bulunmadığı birlikte dikkate alınmalıdır.

¹⁷ Ayşe Şahin, “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Çerçevesinde Gündeme Gelen Bazı Hukuki Sorunlar,” *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9, sy. 117–118 (2014): 150.

¹⁸ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 62.

¹⁹ Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 77.

²⁰ Özge Ayan, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Şirketin Haklı Sebeplerle Feshi Davası (TTK m. 531),” *Legal Hukuk Dergisi* 9, sy. 102 (2011): 2237–2266.

²¹ Mustafa Üstündağ, “Limited Şirkette Ortağın Şirketten Çıkma Suretiyle Ayrılması,” *Banka ve Finans Hukuku Dergisi* 2, sy. 6 (2013): 65–75.

²² Erten, “Anonim Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih Hakkının Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Değerlendirilmesi,” 189.

Kanaatimizce haklı sebebin tespiti, tek bir olgunun varlığına değil; objektiflik, süreklilik, ortaklık ilişkisinin çekilmez hâle gelmesi ve feshin son çare niteliği ölçütlerinin birlikte değerlendirilmesine dayanan çok ölçütlü bir değerlendirme yaklaşımını gerektirmektedir.

Kanun koyucu kavramın içeriğini bilinçli olarak belirlememiş; dürüstlük kuralı ve hakkaniyet ilkesi çerçevesinde somut olayın özelliklerine göre doldurulmasını hâkime bırakmıştır. Dolayısıyla TTK m. 531'in uygulanmasında belirleyici olan husus, ileri sürülen olayın soyut olarak hangi kategoriye girdiği değil; söz konusu olayın ortaklık ilişkisinin objektif ölçütlere göre sürdürülmesini dürüstlük kuralı bakımından imkânsız veya katlanılamaz hâle getirip getirmediğidir. Bu sebeple hâkimin görevi kanunda bulunmayan yeni bir hukuk kuralı oluşturmak değil; haklı sebebi somut olayın özellikleri çerçevesinde doldurmak ve uygulamaktır.²³

Haklı sebep kavramının temelinde, Türk Medenî Kanunu'nun 2. maddesinde düzenlenen dürüstlük kuralı bulunmaktadır. Dürüstlük kuralı, yalnızca hakların kullanılmasına yön veren genel bir ilke olmayıp, aynı zamanda hukuk düzeninin tanıdığı yetkilerin kötüye kullanılmasını önleyen temel bir sınırı da ifade etmektedir. Bu çerçevede haklı sebeple fesih kurumu, ortaklık ilişkisinin hukuken varlığını sürdürmesine rağmen fiilen katlanılamaz ve sürdürülemez hâle geldiği durumlarda dürüstlük kuralının şirketler hukukundaki yansıması olarak ortaya çıkmaktadır.²⁴ Değerlendirme yapılırken tarafların menfaat dengesi, şirketin devamlılığı ilkesi ve azınlık pay sahiplerinin korunması amacı birlikte gözetilmeli; böylece TTK m. 531'in hedeflediği şirketin devamlılığı ile azınlığın korunması arasındaki denge sağlanmalıdır.

Kanaatimizce haklı sebebin varlığına doğrudan tek bir olaydan hareketle değil, somut olayın önce objektiflik, ardından süreklilik, ortaklık ilişkisinin çekilmez hâle gelmesi ve son olarak feshin son çare niteliği bakımından değerlendirilmesi suretiyle ulaşılmalıdır. Bu çalışma, söz konusu ölçütlerin birlikte uygulanmasına dayanan çok ölçütlü bir değerlendirme yaklaşımını benimsemektedir.

B. Haklı Sebebin Unsurları

Türk Ticaret Kanunu'nun 531. maddesinde haklı sebebin tanımına yer verilmediği gibi, haklı sebebin hangi unsurlardan oluştuğu da açıkça düzenlenmemiştir. Bununla birlikte öğretide ileri sürülen görüşler ve yargı kararları birlikte değerlendirildiğinde, her olayın haklı sebep olarak kabul edilmesinin mümkün olmadığı; haklı sebebin belirli ölçütleri taşıması gerektiği görülmektedir. Aksi hâlde ortaklık ilişkisinde ortaya çıkan her uyuşmazlığın şirketin feshi sonucunu doğurması, anonim şirketlerin devamlılığı ilkesini zedeleyecek ve TTK m. 531'in istisnai niteliği ile bağdaşmayacaktır.²⁵

Haklı sebebin unsurlarına ilişkin öğretide farklı tasnifler yapılmakla birlikte, anonim şirketin haklı sebeple feshi bakımından ortak kabul gören ölçütler; objektiflik, süreklilik, ortaklık ilişkisinin çekilmez hâle gelmesi ve feshin son çare (*ultima ratio*) niteliğinde olması şeklinde özetlenebilir. Bu unsurlar birbirinden bağımsız olmayıp somut olayın özelliklerine göre birlikte değerlendirilmelidir. Nitekim tek başına ağır nitelikte görünen bir olay bazı şirketler

²³ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 62.

²⁴ Muhammed Sulu, "Şirketler Topluluğunda Satın Alma Hakkı, Ayrılma Akçesi ve Anonim Şirketten Çıkarma Üzerine Düşünceler," *İstanbul Hukuk Mecmuası* 80, sy. 1 (2022): 219-220, <https://doi.org/10.26650/mecmua.2022.80.1.0007>

²⁵ Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 77 vd. ; İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 62 vd.

bakımından haklı sebep oluşturmaya bileceği gibi, tek başına önemsiz görülebilecek bazı ihlaller de süreklilik göstermeleri nedeniyle ortaklık ilişkisini katlanılamaz hâle getirebilir. Bu nedenle her bir unsurun değerlendirilmesi, diğer unsurlardan bağımsız olarak değil, somut olayın bütünlüğü içerisinde yapılmalıdır.

1. Objektiflik Unsuru

Haklı sebebin ilk ve en önemli unsuru objektif nitelik taşımasıdır. Başka bir ifadeyle ileri sürülen olayın yalnızca davacı pay sahibinin sübjektif değerlendirmesine göre değil, dürüstlük kuralı çerçevesinde makul ve objektif ölçütlere göre ortaklık ilişkisini sürdürülemez hâle getirmesi gerekir. Bu nedenle davacının kişisel memnuniyetsizliği veya çoğunluk kararlarını benimsememesi tek başına haklı sebep oluşturmaz. Haklı sebep değerlendirmesinde esas alınması gereken ölçüt, aynı koşullar altında bulunan makul bir pay sahibinin ortaklık ilişkisinin devamını dürüstlük kuralı gereğince artık beklenemez görüp görmeyeceğidir.²⁶

Anonim şirketlerde çoğunluk ilkesi gereğince azınlığın çoğunluk kararlarına katlanması esastır. Şirket yönetimine ilişkin her görüş ayrılığı veya her genel kurul kararı haklı sebep olarak kabul edildiği takdirde anonim şirketlerin sağlıklı şekilde faaliyet göstermesi mümkün olmayacaktır.

Bu bağlamda hâkimin değerlendirmesi belirli bir olayın hukukî niteliğinden ziyade, o olayın ortaklık ilişkisinde meydana getirdiği sonuca yönelmelidir. Dolayısıyla aynı olay farklı anonim şirketlerde farklı sonuçlar doğurabileceğinden, haklı sebebin varlığı bakımından soyut değerlendirmeler yerine somut olay esas alınmalıdır. Bu nedenle objektiflik değerlendirmesinde belirleyici olan, olayın niteliğinden çok ortaklık ilişkisinin işleyişi ve taraflar arasındaki güven ilişkisi üzerindeki etkisidir.

2. Süreklilik Unsuru

Haklı sebebin ikinci önemli unsuru, ortaklık ilişkisini olumsuz etkileyen olayın süreklilik göstermesidir. Öğretide baskın görüşe göre geçici nitelikteki uyuşmazlıklar veya tek seferlik hukuk ihlalleri kural olarak anonim şirketin haklı sebeple feshini gerektirmez. Çünkü TTK m. 531 ile korunmak istenen menfaat, geçici sorunların giderilmesi değil; ortaklık ilişkisinin devamının objektif olarak katlanılamaz hâle geldiği istisnai durumların ortadan kaldırılmasıdır.²⁷

Bu nedenle bilgi alma hakkının tek defa ihlal edilmesi, münferit bir genel kurul kararının hukuka aykırı olması veya bir defaya mahsus yönetim kurulu işlemleri çoğu durumda haklı sebep oluşturmaz. Buna karşılık aynı nitelikteki ihlallerin sistematik biçimde devam etmesi, şirket yönetiminin sürekli olarak azınlığı dışlaması veya çoğunluk gücünün düzenli biçimde kötüye kullanılması hâlinde ortaklık ilişkisi zaman içerisinde çekilmez hâle gelebilir. Bununla birlikte süreklilik, her durumda aynı davranışın tekrarını ifade etmez. Farklı nitelikteki ihlaller de birlikte değerlendirildiğinde ortaklık ilişkisinin kalıcı biçimde bozulduğunu ortaya koyabilir.

3. Ortaklık İlişkisinin Çekilmez Hâle Gelmesi

Haklı sebebin en belirleyici unsuru, ortaklık ilişkisinin davacı bakımından dürüstlük kuralı çerçevesinde devam ettirilmesinin artık objektif olarak beklenemeyecek hâle gelmesidir.

²⁶ Şahin, “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Çerçevesinde Gündeme Gelen Bazı Hukuki Sorunlar,” 150 vd.; İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 62.

²⁷ Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 106–112; İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 84–87.

Öğretide yapılan tanımların büyük çoğunluğu da bu ölçüt etrafında birleşmektedir. Gerçekten de ortaklık ilişkisinin devamı, yalnızca hukukî bağın sürmesi anlamına gelmemekte; pay sahibinin ortaklıktan beklediği temel hak ve menfaatlerden fiilen yararlanabilmesini de ifade etmektedir.

Bununla birlikte ortaklık ilişkisinin çekilmez hâle gelip gelmediği her somut olay bakımından ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Aynı olay, pay sahiplerinin sayısı az olan aile tipi anonim şirketlerde daha ağır sonuçlar doğurabilirken; çok ortaklı anonim şirketlerde aynı etkiyi meydana getirmeyebilir. Bu nedenle hâkim değerlendirmesinde şirketin organizasyon yapısı, pay sahipleri arasındaki güven ilişkisi ve şirket faaliyetlerinin niteliği birlikte dikkate alınmalıdır.²⁸

4. Feshin Son Çare Niteliğinde Olması

Haklı sebebin son unsurunu, şirket feshinin ancak son çare olarak uygulanabilmesi oluşturmaktadır. Nitekim TTK m. 531'in ikinci cümlesi mahkemeye yalnızca feshe karar verme yetkisi tanımamış; davacı pay sahiplerinin gerçek değer üzerinden şirketten çıkarılması veya duruma uygun diğer çözüm yollarına hükmedebilme imkânını da açıkça kabul etmiştir. Bu düzenleme, kanun koyucunun şirketin devamlılığı ilkesine verdiği önemin açık göstergesidir.

Dolayısıyla haklı sebebin varlığı tespit edilmiş olsa bile hâkimin doğrudan şirketin feshine karar vermesi zorunlu değildir. Öncelikle somut olay bakımından şirketin faaliyetlerini sürdürebilecek alternatif çözüm yollarının bulunup bulunmadığı araştırılmalıdır. Ancak bu yolların uyumsuzluğu gidermeye elverişli olmadığı durumlarda şirketin feshine karar verilmesi mümkündür. Bu yönüyle fesih, TTK m. 531 kapsamında uygulanabilecek en ağır hukukî sonuç olup ancak *ultima ratio* niteliğinde başvurulabilecek istisnai bir yaptırımdır.²⁹

Kanaatimizce TTK m. 531'in sistematigi de bu sonucu doğrulamaktadır. Kanun koyucu, anonim şirketin ekonomik varlığının korunmasını esas almış, haklı sebeple feshi ise ortaklık ilişkisinin artık hiçbir şekilde sürdürülemeyeceği olağanüstü durumlarla sınırlamıştır. Bu nedenle haklı sebebin değerlendirilmesinde yalnızca ileri sürülen ihlaller değil, bu ihlallerin şirketin feshine başvurulmaksızın giderilip giderilemeyeceği de dikkate alınmalıdır. Aksi yöndeki bir yaklaşım, hem anonim şirketlerin devamlılığı ilkesini hem de TTK m. 531 hükmünün istisnai niteliğini zayıflatacaktır. Feshin son çare olarak kabul edilmesinin temelinde yalnızca pay sahiplerinin menfaatlerinin korunması değil, aynı zamanda şirketle ekonomik ve hukukî ilişki içinde bulunan çalışanların, alacaklıların, tedarikçilerin ve diğer menfaat sahiplerinin korunması da yer almaktadır.³⁰ Bu nedenle feshe alternatif çözüm yollarının öncelikle değerlendirilmesi, şirketin ekonomik ve sosyal varlığını korumaya yönelik menfaatler dengesinin doğal bir sonucudur.³¹

²⁸ Esra Kaşak, “Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshinde Şahsi Sebeplerin Değerlendirmeye Alınıp Alınmayacağı Hususunun Hâkimin Takdir Yetkisi Bakımından Değerlendirilmesi,” Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 23, sy. 3 (2019): 162 vd; Şahin, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 189 vd.

²⁹ Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 257–273; Sümer, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi,” 182–184; Çağlar ve Kaşak, “Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshine İlişkin TTK m. 531 Hükmünün Zaman Bakımından Uygulanması,” 662–664.

³⁰ Yargıtay bir kararında, ortaklar arasındaki güven ilişkisinin ortadan kalkması ve uyumsuzlukların zaman içinde derinleşerek ortaklığın sürdürülmesini çekilmez hâle getirmesi durumunda haklı sebebin gerçekleştiğini kabul etmiştir. Bununla birlikte Yargıtay, şirketin devamının çalışanlar, çoğunluk pay sahipleri ve diğer menfaat sahipleri bakımından korunmasının daha uygun olduğu hâllerde, TTK m. 531 uyarınca şirketin feshi yerine davacı ortağın paylarının karar tarihine en yakın gerçek değeri esas alınarak hesaplanacak bedelin ödenmesi suretiyle ortaklıktan çıkarılmasının isabetli olacağını belirtmiştir. Bkz. Yargıtay 11. HD, E. 2022/5713, K. 2023/7173, T. 07.12.2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/et.03.06.2026>.

³¹ Yıkar, “Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi Davasında Davacı ve Kusur,” 969.

Kanaatimizce bu yaklaşım, TTK m. 531'in yalnızca azınlık pay sahiplerinin korunmasını değil, ekonomik değeri bulunan ve faaliyetini sürdürebilecek şirketlerin gereksiz şekilde sona erdirilmesini önlemeyi de amaçladığını göstermektedir.

C. Haklı Sebep ile Kusur Arasındaki İlişki

Anonim şirketin haklı sebeple feshi davasında üzerinde durulması gereken önemli sorunlardan biri de haklı sebep ile kusur arasındaki ilişkinin nasıl değerlendirileceğidir. TTK m. 531'de haklı sebebin oluşumu bakımından kusurun aranacağına veya aranmayacağına ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu nedenle konu, öğretide ileri sürülen görüşler ve yargı kararları çerçevesinde açıklığa kavuşturulmaktadır. Bununla birlikte, kusurun haklı sebebin oluşumundaki rolü ile haklı sebebin varlığı tespit edildikten sonra hâkimin takdir yetkisini kullanırken dikkate alacağı bir unsur olması birbirinden ayrılmalıdır. İnceleme yapılırken çoğunluk pay sahiplerinin kusuru ile davacı azınlık pay sahiplerinin kusuru birbirinden ayrı değerlendirilmelidir. Çünkü bu iki durumun fesih davasına etkisi aynı değildir.³²

1. Çoğunluk Pay Sahiplerinin Kusurunun Haklı Sebebin Varlığına Etkisi

Anonim şirketlerde haklı sebep oluşturan olayların önemli bir kısmı, çoğunluk pay sahiplerinin sahip oldukları yönetim ve denetim gücünü dürüstlük kuralına aykırı şekilde kullanmalarından kaynaklanmaktadır. Gerçekten de uygulamada haklı sebep olarak ileri sürülen birçok olay; çoğunluğun sistematik biçimde azınlık haklarını ihlal etmesi, şirket menfaatini ikinci plana itmesi veya yönetim yetkisini yalnızca kendi ekonomik çıkarları doğrultusunda kullanması sonucunda ortaya çıkmaktadır.³³

Özellikle şirketin kâr elde etmesine rağmen uzun yıllar boyunca kâr payı dağıtılmaması, bilgi alma ve inceleme hakkının sürekli olarak engellenmesi, azınlık pay sahiplerinin yönetime katılımının fiilen ortadan kaldırılması, eşit işlem ilkesinin ihlal edilmesi veya yönetim kurulu üyelerine emsalini aşan mali menfaatler sağlanması gibi uygulamalar, çoğunluk gücünün kötüye kullanılmasının tipik örnekleri arasında gösterilmektedir.³⁴ Bu tür davranışlarda çoğunluk pay sahiplerinin kusurlu hareket ettikleri açıktır.

Bununla birlikte haklı sebebin varlığı bakımından çoğunluk pay sahiplerinin mutlaka kusurlu davranmış olmaları zorunlu değildir. Başka bir ifadeyle, haklı sebep yalnızca kusurlu davranışlardan doğmaz. Şirket organlarının uzun süre toplanamaması, genel kurul veya yönetim kurulunun karar alamaması, şirketin kötü yönetilmesi ya da sermaye kaybı gibi bazı durumlarda herhangi bir pay sahibinin kusuru bulunmasa dahi ortaklık ilişkisinin sürdürülmesi objektif olarak mümkün olmayabilir.³⁵ Böyle hâllerde de haklı sebebin varlığından söz edilebilecektir.

Bu yaklaşım, TTK m. 531'in amacına da uygundur. Çünkü kanunun korumak istediği değer, kusurlu davranışın cezalandırılması değil; ortaklık ilişkisinin dürüstlük kuralı çerçevesinde devam ettirilip ettirilemeyeceğinin belirlenmesidir. Dolayısıyla hâkim öncelikle haklı sebebin varlığını araştırmalı; kusur ise ancak somut olayın değerlendirilmesinde dikkate alınacak unsurlardan biri olarak kabul edilmelidir. Bu bakımdan kusur, haklı sebebin kurucu unsuru değil; ortaklık ilişkisinin bozulmasına etkisi ve uyumsuzluğun ağırlığı bakımından değerlendirilmesi gereken tamamlayıcı bir ölçüt niteliğindedir.

³² İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 62.

³³ Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 106 vd.; Şahin, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 140 vd.

³⁴ İlbasmış Atasoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 63 vd.

³⁵ Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 149; Şahin, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 211 vd.

Nitekim öğretide şirketler topluluğuna ilişkin TTK m. 208 hükmü bakımından da genel haklı sebep kavramı ile kusura dayanan özel çıkarma sebepleri birbirinden ayrılmaktadır. Bu görüşe göre haklı sebep kavramı kural olarak kusur unsurunu içermez. Ancak TTK m. 208'de düzenlenen satın alma hakkının kullanılabilmesi için kanunda belirtilen dürüstlük kuralına aykırı davranma, şirketin çalışmasını engelleme, fark edilir sıkıntı yaratma veya pervasız davranma gibi haller kusurlu davranış sayılmalıdır.³⁶ Dolayısıyla bu düzenleme, haklı sebep kavramının her durumda kusura bağlı olmadığını; bazı özel hükümler bakımından kanun koyucunun kusuru ayrıca aradığını göstermektedir.

Kanaatimizce haklı sebep kavramının temelinde kusur değil, ortaklık ilişkisinin objektif olarak sürdürülemez hâle gelmesi yer almaktadır. Bu nedenle kusur, birçok olayda haklı sebebin ortaya çıkmasına yol açan önemli bir etken olsa da haklı sebebin zorunlu bir unsuru olarak kabul edilemez. Bununla birlikte kusurun bulunmaması, hâkimin vereceği karar bakımından tamamen önemsiz olduğu anlamına da gelmez. Kusurun ağırlığı, haklı sebebin ortaya çıkmasındaki etkisi ve tarafların uyuşmazlığın doğumuna yaptıkları katkı, özellikle fesih yerine uygulanacak alternatif çözümün belirlenmesinde hâkimin takdir yetkisini etkileyen önemli ölçütler arasında değerlendirilmelidir.³⁷ Aksi yöndeki bir kabul ise şirket organlarının işlevsiz hâle gelmesi veya işletme amacının objektif nedenlerle gerçekleştirilememesi gibi, herhangi bir kusura dayanmayan durumlarda TTK m. 531 hükmünün uygulanmasını fiilen imkânsız hâle getirecektir.

2. Davacı Pay Sahibinin Kusurunun Fesih Davasına Etkisi

Haklı sebep ile kusur arasındaki ilişkinin ikinci yönü, davacı pay sahibinin kusurlu davranışlarının fesih davasına etkisidir. Öğretide hâkim görüşe göre davacı, kendi kusuruyla meydana getirdiği olaylara dayanarak anonim şirketin haklı sebeple feshini talep edemez. Çünkü böyle bir durumda kişi kendi hukuka aykırı davranışından hak elde etmeye çalışmış olacak ve bu durum Türk Medenî Kanunu'nun 2. maddesinde düzenlenen dürüstlük kuralı ile hakkın kötüye kullanılması yasağına aykırılık oluşturacaktır.³⁸

Nitekim Yargıtay da bir kararında, davacının kendi kusuruyla ortaklar arasındaki güven ilişkisini zedelediği durumlarda, aynı olgulara dayanarak haklı sebeple fesih talebinde bulunamayacağını kabul etmiştir.³⁹ Bu yaklaşım, genel hukuk ilkeleri bakımından da isabetlidir. Çünkü hiç kimse kendi kusurundan yararlanarak hukuk düzeninden koruma talep edemez.

Bununla birlikte öğretide davacı pay sahibinin kusurunun her durumda davanın reddini gerektirmeyeceği de kabul edilmektedir. Özellikle haklı sebebin ortaya çıkmasında davacının kusuru yanında diğer pay sahiplerinin veya şirket organlarının da etkisi bulunuyorsa, somut olayın bütün özellikleri birlikte değerlendirilmelidir.⁴⁰ Böyle durumlarda davacının kusurunun ağırlığı, diğer pay sahiplerinin davranışları ve ortaklık ilişkisinin genel görünümü birlikte dikkate alınmalıdır. Özellikle davacının kusurunun tali nitelikte kaldığı, buna karşılık çoğunluk pay sahiplerinin veya şirket organlarının davranışlarının ortaklık ilişkisinin bozulmasında

³⁶ Sulu, "Şirketler Topluluğunda Satın Alma Hakkı," 220-221.

³⁷ Mehmet Emin Yıkar, "Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi Davasında Davacı ve Kusur," *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 16, sy. 1 (2026): 995-996, 967-969. DOI: 10.52273/sduhfd.1907335

³⁸ İlbasmış Atasoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 64.

³⁹ Yargıtay 11. HD, E. 2015/2140, K. 2015/7435, T. 01.06.2015.

⁴⁰ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 63 vd.

belirleyici olduğu hâllerde, yalnızca davacının kusuruna dayanılarak davanın reddedilmesi TTK m. 531'in koruma amacıyla bağdaşmayacaktır.⁴¹

Nitekim iki ortaklı şirketlere ilişkin Yargıtay uygulamasında da her iki ortağın kusurlu davranışlarının ortaklık ilişkisinin devamını imkânsız hâle getirdiği durumlarda fesih talebinin kabul edilebildiği görülmektedir.⁴² Bu yaklaşım, haklı sebebin yalnızca bireysel kusura değil, ortaklık ilişkisinin bütününe yönelik objektif değerlendirmeye dayanması gerektiğini göstermektedir.

Öğretide ayrıca, davacının kusurlu davranışı bulunmasına rağmen dürüstlük kuralının gerektirdiği istisnai durumlarda bu davranışın fesih talebini tamamen ortadan kaldırmayacağı da ifade edilmektedir. Bunun temel nedeni, TTK m. 531 kapsamında mahkemenin mutlaka şirketin feshine karar vermek zorunda olmamasıdır. Gerçekten de mahkeme, fesih yerine davacı pay sahibinin şirketten çıkarılmasına veya somut olaya uygun başka bir çözüme hükmedebilir. Böylece hem şirketin devamlılığı korunmakta hem de uyuşmazlığın hakkaniyete uygun şekilde çözümlenmesi sağlanmaktadır.⁴³

Kanaatimizce davacı pay sahibinin kusuru değerlendirilirken mutlak bir yaklaşım benimsenmemelidir. Haklı sebep oluşturan olayın meydana gelmesinde davacının kusurunun bulunması tek başına davanın reddi sonucunu doğurmamalıdır. Önemli olan, davacının kusurunun ortaklık ilişkisinin bozulmasındaki etkisinin diğer pay sahiplerinin davranışlarıyla birlikte değerlendirilmesidir. Davacının kusuru baskın ve belirleyici nitelikte ise fesih talebinin kabulü dürüstlük kuralı ile bağdaşmayacaktır. Buna karşılık uyuşmazlığın ortaya çıkmasında tüm pay sahiplerinin etkisi bulunuyor ve ortaklık ilişkisi objektif olarak sürdürülemez hâle gelmiş bulunuyorsa, yalnızca davacının kusuruna dayanılarak fesih davasının reddedilmesi TTK m. 531'in koruma amacıyla da bağdaşmayacaktır. Bu nedenle davacı pay sahibinin kusuru, haklı sebebin varlığını kendiliğinden ortadan kaldıran mutlak bir ret sebebi olarak değil; somut olayın bütün özellikleri içerisinde değerlendirilmesi gereken bir unsur olarak ele alınmalıdır.

D. Şahsî Sebeplerin Haklı Sebep Oluşturup Oluşturmayacağı

Anonim şirketin haklı sebeple feshi bakımından tartışmalı konulardan biri de şahsî sebeplerin haklı sebep oluşturup oluşturamayacağıdır. Şahsî sebepler, pay sahibinin kişisel durumundan veya pay sahipleri arasındaki şahsî ilişkilerden kaynaklanan olayları ifade etmektedir.⁴⁴ Öğretide pay sahibinin sürekli iş göremez hâle gelmesi, ölümü, iflası, kısıtlanması veya ortaklık yükümlülüklerini yerine getirememesi gibi durumlar kişisel sebepler arasında sayılmaktadır.⁴⁵

⁴¹ Buna karşılık, Hukuk Genel Kurulu, limited şirkete ilişkin 30.10.2013 tarihli, 2013/98 E., 2013/1508 K. sayılı kararında, ortaklık ilişkisinin çekilmez hâle gelmesinde davacının diğer ortaklardan daha ağır kusurlu olması hâlinde, davacının kendi kusuruna dayanarak ortaklığın feshini talep edemeyeceğini kabul etmiştir. Her ne kadar söz konusu karar limited şirkete ilişkin olsa da, hiç kimsenin kendi kusurundan yararlanamayacağı ve dürüstlük kuralı ilkeleri bakımından anonim şirketlerde TTK m. 531 kapsamında açılan haklı sebeple fesih davaları açısından da yol gösterici niteliktedir. Bununla birlikte, TTK m. 531'in azlığı koruma amacı dikkate alındığında, davacının kusuru tek başına davanın reddini gerektirmemeli; kusurun ortaklık ilişkisinin bozulmasına etkisi, diğer pay sahipleri ile şirket organlarının davranışları ve somut olayın tüm özellikleri birlikte değerlendirilmelidir. Buna karşılık, ortaklık ilişkisinin bozulmasına davacının asli veya daha ağır kusuruyla sebebiyet verdiğinin tespit edilmesi hâlinde ise, TMK m. 2'deki dürüstlük kuralı ve hiç kimsenin kendi kusurundan yararlanamayacağı ilkesi gereğince fesih talebinin reddedilmesi isabetli olacaktır. <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (et.15.07.2026).

⁴² Yargıtay 11. HD, E. 2004/14514, K. 2005/12079, T. 08.12.2005.

⁴³ Aytekin Çelik, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi," *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi* 25, no. 4 (Aralık 2009): 571; İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 64.

⁴⁴ Kaşak, "Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshinde Şahsî Sebeplerin Değerlendirmeye Alınıp Alınamayacağı Hususunun Hâkimin Takdir Yetkisi Bakımından Değerlendirilmesi," 163.

⁴⁵ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 178 vd.

Buna karşılık pay sahipleri arasındaki güven ilişkisinin bozulması, aile içi anlaşmazlıklar⁴⁶, menfaat çatışmaları veya şirket yönetiminde ortaya çıkan kilitlenmeler ise pay sahipleri arasındaki şahsî ilişkilerden kaynaklanan sebepler olarak değerlendirilmektedir.⁴⁷

Anonim şirketler esas itibarıyla sermaye şirketi niteliğinde olmakla birlikte, özellikle az sayıda pay sahibinin bulunduğu kapalı (aile tipi) anonim şirketlerde pay sahipleri arasındaki şahsî ilişkiler şirketin işleyişi bakımından belirleyici bir önem taşıyabilmektedir.⁴⁸ Bu nedenle öğretide, aile tipi anonim şirketlerde şahsî sebeplerin haklı sebep oluşturabileceği, buna karşılık halka açık veya çok ortaklı anonim şirketlerde aynı değerlendirmenin her durumda geçerli olmayacağı kabul edilmektedir.⁴⁹ Gerçekten de kapalı anonim şirketlerde pay sahipleri arasındaki güven ilişkisi, ortaklığın sağlıklı biçimde devam edebilmesinin temel unsurlarından biridir. Güven ilişkisinin ciddi şekilde zedelenmesi veya taraflar arasındaki kişisel ilişkilerin kalıcı olarak bozulması, ortaklık ilişkisinin objektif olarak sürdürülemez hâle gelmesine neden olabilir.⁵⁰ Buna karşılık halka açık veya çok ortaklı anonim şirketlerde ortaklık ilişkisi ağırlıklı olarak sermaye unsuruna dayandığından, pay sahipleri arasındaki benzer nitelikteki kişisel uyuşmazlıklar tek başına haklı sebep oluşturmayabilir. Bu nedenle haklı sebebin varlığı değerlendirilirken yalnızca uyuşmazlığın niteliği değil, şirketin yapısı ve pay sahipleri arasındaki ilişkinin özellikleri de birlikte göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle kapalı anonim şirketlerde ortaklık ilişkisinin güven unsuruna daha fazla dayanması nedeniyle, aynı şahsî olay farklı şirket tiplerinde farklı hukukî sonuçlar doğurabilecektir.⁵¹

Yargıtay da bazı kararlarında aile bireyleri arasındaki kişisel uyuşmazlıkların tek başına anonim şirketin feshini gerektirmeyeceğini belirtmiştir. Ancak Yargıtay'ın yaklaşımı dikkatle incelendiğinde, şahsî sebepler tamamen göz ardı edilmemekte; bunların şirket faaliyetlerini objektif olarak etkileyip etkilemediği araştırılmaktadır.⁵²

Yargıtay, anonim şirketlerde ortaklar arasındaki kişisel uyuşmazlıkların kural olarak haklı sebep oluşturmadığını; ancak aile şirketleri gibi pay sahipleri arasındaki şahsî ilişkinin şirketin işleyişi bakımından belirleyici olduğu yapılarda bu uyuşmazlıkların haklı sebep niteliği kazanabileceğini kabul etmektedir. Özellikle ortaklar arasındaki ağır güven kaybı, karşılıklı ceza davaları, hakaret olayları ve gruplaşmanın şirket faaliyetini sürdürülemez hâle getirmesi durumunda haklı sebebin varlığı kabul edilmektedir. Bununla birlikte Yargıtay, haklı sebebin varlığının doğrudan feshi gerektirmediğini; TTK m. 531 uyarınca öncelikle davacı ortağın

⁴⁶ Eser Rüzgâr, “Anonim Şirketin Azlık Tarafından Feshine İlişkin Dava ile İlgili İsviçre Federal Mahkemesi Kararlarının Değerlendirilmesi,” *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 5, no. 16 (Ocak 2014): 337–371, 350.

⁴⁷ Şahin, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 194 vd.; İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 173 vd.; Kaşak, “Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshinde Şahsî Sebeplerin Değerlendirmeye Alınıp Alınamayacağı Hususunun Hâkimin Takdir Yetkisi Bakımından Değerlendirilmesi,” 163.

⁴⁸ Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2019), 354.

⁴⁹ Tolga Ayoğlu, “Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi,” *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 12, no. 2 (Temmuz 2013): 236.

⁵⁰ Yargıtay bir kararında, ortaklar arasındaki güven ilişkisinin tamamen ortadan kalktığı, davacıların uzun yıllar kâr payı elde edemediği ve şirketin yapısı itibarıyla alternatif çözüm yollarının uygulanabilir olmadığı hâllerde anonim şirketin haklı nedenle feshine karar verilmesini hukuka uygun bulmaktadır. Yargıtay 11. HD, E. 2021/6211, K. 2023/1588, T. 15.03.2023. et. 16.05.2026.

⁵¹ Çağlar ve Kaşak, “Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshine İlişkin TTK m. 531 Hükmünün Zaman Bakımından Uygulanması,” 663.

⁵² Yargıtay 11. HD, E. 2003/3080, K. 2003/9839, T. 27.10.2003; Yargıtay 11. HD, E. 2015/4504, K. 2015/12980, T. 03.12.2015.

paylarının gerçek değeri üzerinden çıkarılması veya duruma uygun diğer çözümlerin değerlendirilmesi gerektiğini, feshin ise son çare olarak uygulanacağını vurgulamaktadır.⁵³

Bu nedenle kanaatimizce şahsî sebeplerin haklı sebep oluşturup oluşturmayacağı hususunda soyut bir ayırım yapılması isabetli değildir. Asıl belirleyici ölçüt, ileri sürülen şahsî sebebin şirketin faaliyetlerini, organlarının işleyişini veya ortaklık ilişkisinin devamını objektif olarak etkileyip etkilemediğidir. Başka bir ifadeyle, şahsî uyuşmazlık şirket dışında kalan özel hayatla sınırlı kalıyor ve şirket faaliyetlerine yansımıyorsa haklı sebep oluşturmayacaktır. Buna karşılık güven ilişkisinin tamamen ortadan kalkması, şirket organlarının çalışamaz hâle gelmesi veya ortaklık amacının gerçekleştirilmesini sürekli biçimde engellemesi durumunda şahsî sebepler de TTK m. 531 kapsamında değerlendirilebilecektir. Dolayısıyla şahsî sebebin varlığı tek başına belirleyici olmayıp, bu sebebin ortaklık ilişkisinin devamı üzerindeki objektif etkisi haklı sebep değerlendirmesinde esas alınmalıdır.

II. ANONİM ŞİRKETİN FESHİNDE HAKLI SEBEP TEŞKİL EDEBİLECEK HALLER

Türk Ticaret Kanunu'nun 531. maddesinde anonim şirketin haklı sebeple feshine imkân tanınmış olmakla birlikte, hangi olayların haklı sebep oluşturacağı konusunda herhangi bir örnekleme veya sınırlayıcı düzenlemeye yer verilmemiştir. Kanun koyucunun bu bilinçli tercihi, haklı sebep kavramının her somut olayın özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu nedenle anonim şirketin feshine yol açabilecek haklı sebepler önceden sınırlı olarak belirlenememekte; her uyuşmazlık kendi şartları içerisinde değerlendirilmektedir. Bu nedenle aşağıda incelenen hâller, tek başına haklı sebep oluşturan kategoriler olarak değil; somut olayın özelliklerine göre haklı sebebin belirlenmesinde dikkate alınabilecek başlıca görünüm biçimleri olarak ele alınmaktadır.

Bununla birlikte öğretide, kollektif şirketlerde haklı sebeple feshi düzenleyen TTK m. 245 hükmünde örnek olarak sayılan bazı hâllerin, anonim şirketin yapısına uygun düştüğü ölçüde TTK m. 531'in uygulanmasında da yol gösterici nitelik taşıyabileceği kabul edilmektedir. Ancak anonim şirketin sermaye şirketi niteliği dikkate alındığında, söz konusu hükmün doğrudan uygulanması değil, yalnızca kıyas yoluyla değerlendirilmesi mümkündür.⁵⁴ Bu nedenle kollektif şirketlere ilişkin düzenlemeler, anonim şirket bakımından ancak TTK m. 531'in amacı, şirketin devamlılığı ilkesi ve sermaye şirketi niteliği gözetilerek yol gösterici ölçüde dikkate alınabilir.

Haklı sebebin varlığından söz edilebilmesi için, pay sahibinden ortaklık ilişkisinin devamını dürüstlük kuralı çerçevesinde beklemenin objektif olarak mümkün olmaması gerekir. Dolayısıyla haklı sebep değerlendirmesi belirli olayların şeklen gerçekleşip gerçekleşmediğine göre değil; bu olayların şirketin işleyişine, ortaklık ilişkisine ve pay sahiplerinin haklarına olan etkisi dikkate alınarak yapılmalıdır. Sonuç olarak hâkim, haklı sebebin mevcut olup olmadığını belirlerken somut olayın bütün şartlarını birlikte değerlendirmeli; tek bir olguya dayanarak sonuca ulaşmamalıdır.⁵⁵ Bu bakımdan önemli olan, belirli bir olayın hangi kategoriye girdiği değil; olayın somut uyuşmazlıkta ortaklık ilişkisinin objektif olarak sürdürülebilirliğine yaptığı etkinin bütüncül olarak değerlendirilmesidir.

⁵³ Yargıtay 11. HD, E. 2019/2942, K. 2021/1647, T. 24.02.2021. <https://karararama.yargitay.gov.tr/et.06.06.2026>.

⁵⁴ Murat Kaderoğlu, *Anonim Şirketlerin İnfisalı (Dağılımı)* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017), 65.

⁵⁵ Pınar, "Anonim Şirketlerde Sona Erme ve Tasfiye," 760; Şahin, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 110; Erten, "Anonim Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih Hakkının Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Değerlendirilmesi," 193.

Öğretide anonim şirketlerde haklı sebep oluşturabilecek durumlar uzun süredir iki temel çerçevede ele alınmaktadır. Birinci grupta, çoğunluk pay sahiplerinin yönetim yetkisini dürüstlük kuralına aykırı şekilde kullanmalarından kaynaklanan ihlaller yer alırken; ikinci grupta, çoğunluğun davranışlarından bağımsız olarak şirketin faaliyetlerinin veya ortaklık ilişkisinin devamını güçleştiren ya da imkânsız hâle getiren nedenler bulunmaktadır.⁵⁶ Bununla birlikte, son yıllarda bu yaklaşımın haklı sebep olgusunu açıklamada tek başına yeterli olmadığı yönünde görüşler ileri sürülmektedir.⁵⁷ Bu görüşlerde, haklı sebebin değerlendirilmesinde şirkete ilişkin nedenler ile pay sahibinin kişisel durumundan kaynaklanan nedenlerin de ayrıca dikkate alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu nedenle haklı sebeplerin, çoğunluk gücünün kötüye kullanılması, şirkete ilişkin nedenler ve kişisel nedenler olmak üzere üç ayrı başlık altında incelenmesi önerilmektedir.⁵⁸ Kanaatimizce bu ayırım, birbirinden bağımsız haklı sebep kategorileri oluşturmak amacıyla değil; haklı sebebin ortaya çıkmasına yol açabilecek olguların sistematik biçimde incelenmesini kolaylaştırmak amacıyla yapılmaktadır. Nitekim bu başlıklardan herhangi birinin tek başına varlığı haklı sebebin kabulü için yeterli olmayıp, belirleyici olan husus bunların ortaklık ilişkisinin bütününe etkisinin, bu çalışmada benimsenen çok ölçütlü değerlendirme yaklaşımı çerçevesinde birlikte değerlendirilmesidir.

A. Çoğunluğun Gücünü Kötüye Kullanması

Anonim şirketlerin temel yönetim ilkesi çoğunluk ilkesidir. Genel kurul ve yönetim kurulunda kararlar kural olarak oy çokluğu ile alınmakta; çoğunluğun iradesi azınlık pay sahiplerini de bağlamaktadır. Bu sistem anonim şirketlerin etkin şekilde yönetilebilmesi bakımından zorunlu olmakla birlikte, çoğunluğun sahip olduğu gücün dürüstlük kuralına aykırı biçimde kullanılması hâlinde azınlık pay sahiplerinin hukukî ve ekonomik menfaatleri ciddi biçimde zarar görebilmektedir.⁵⁹

Türk Ticaret Kanunu, çoğunluk ilkesinin doğurabileceği sakıncaları dengelemek amacıyla azınlık pay sahiplerine çeşitli koruma mekanizmaları tanımıştır. Haklı sebeple fesih davası da bu koruma yollarından biridir. Nitekim çoğunluğun sahip olduğu yönetim ve denetim gücünün sistematik biçimde azınlığın haklarını ihlal edecek şekilde kullanılması durumunda, azınlık pay sahipleri mahkemeden şirketin feshini talep edebilmektedir. Böylece çoğunluk ilkesinin mutlak bir hâkimiyet aracına dönüşmesi engellenmek istenmiştir. Bu yönüyle haklı sebeple fesih kurumu, çoğunluk ilkesini ortadan kaldıran bir müdahale aracı değil; çoğunluk ilkesinin dürüstlük kuralına uygun şekilde kullanılmasını sağlayan istisnai bir denetim mekanizması niteliği taşımaktadır.⁶⁰

Öğretide çoğunluğun gücünü kötüye kullanması iki temel görünüm altında incelenmektedir. İlk olarak çoğunluk pay sahipleri, genel kurulda sahip oldukları oy üstünlüğü sayesinde şirket üzerinde hâkimiyet kurabilmektedir. İkinci olarak ise çoğunluğun belirlediği yönetim kurulu üyeleri yönetim yetkilerini kötüye kullanarak azınlık pay sahiplerinin menfaatlerini ihlal edebilmektedir. Uygulamada çoğu zaman bu iki durum birlikte gerçekleşmektedir. Zira yönetim kurulunun hukuka aykırı uygulamaları karşısında çoğunluk pay sahipleri genel kurulda gerekli

⁵⁶ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebep Feshi*, 64.

⁵⁷ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebep Feshi*, 136.

⁵⁸ Onur Kuru, "Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshinde Şirkete İlişkin ve Kişisel Sebeplere Dayanan Haklı Sebepler Kavramlarına Yönelik Bir Değerlendirme," *Balıkesir Üniversitesi Hukuk Dergisi* 1, sy. 2 (2024):214-216.

⁵⁹ Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, Cilt III, 2422.

⁶⁰ Erten, "Anonim Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih Hakkının Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Değerlendirilmesi," 193; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 458.

müdahaleyi yapmamakta veya bizzat aldıkları genel kurul kararlarıyla söz konusu ihlallere zemin hazırlamaktadır. Ayrıca çoğunluk gücünün şirket menfaatleri yerine yalnızca belirli pay sahiplerinin ekonomik çıkarları doğrultusunda kullanılması da çoğunluk gücünün kötüye kullanılması kapsamında değerlendirilmektedir.

Ancak her çoğunluk kararı veya her menfaat çatışması haklı sebep oluşturmaz. Çoğunluk gücünün haklı sebep teşkil edebilmesi için, öncelikle dürüstlük kuralına aykırı bir kötüye kullanımın gerçekleşmesi ve bunun ortaklık ilişkisini olumsuz etkilemesi gerekir. Ayrıca bu davranışın süreklilik göstermesi de önem taşımaktadır. Geçici nitelikteki veya münferit olaylar kural olarak TTK m. 531 kapsamında haklı sebep oluşturmaz. Bu nedenle çoğunluk gücünün kötüye kullanıldığından söz edilebilmesi için, çoğunluğun şirket yararı yerine kendi veya belirli pay sahiplerinin menfaatlerini ön plana çıkaran ve azınlık pay sahiplerinin haklarını objektif olarak zedeleyen bir davranış biçiminin bulunması gerekir.⁶¹

Bunun yanında, yalnızca varsayımlara, geleceğe ilişkin olumsuz beklentilere veya gerçekleşmesi muhtemel ihtimallere dayanılarak haklı sebeple fesih davası açılamaz. Haklı sebebin varlığından söz edilebilmesi için ortaklık ilişkisini fiilen etkileyen somut olayların ortaya çıkmış olması gerekir. Aksi hâlde haklı sebeple fesih kurumu, gerçekleşmiş ihlallere karşı başvurulacak istisnai bir koruma yolu olmaktan çıkarak, gelecekte ortaya çıkması muhtemel ihtimallere karşı işletilen önleyici bir dava mekanizmasına dönüşür ki, bu sonuç TTK m. 531'in amacıyla bağdaşmaz.⁶² Öte yandan, haklı sebebi oluşturan olayların meydana gelmesinden uzun süre sonra makul bir gerekçe gösterilmeksizin dava açılması da dürüstlük kuralı bakımından hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirilebilir. Nitekim TTK m. 531'de dava açılması için herhangi bir hak düşürücü süre öngörülmemiş olsa da, bu hakkın kullanılmasında dürüstlük kuralına uygun hareket edilmesi zorunludur.⁶³

Haklı sebeple fesih davası yalnızca uyumsuzluğu çözen bir hukukî yol değil, aynı zamanda çoğunluk pay sahipleri bakımından önleyici ve caydırıcı bir işlev de görmektedir. Gerçekten de şirketin devamında önemli ekonomik menfaatleri bulunan çoğunluk pay sahipleri, azınlığın fesih talebinde bulunabilme imkânı karşısında yönetim yetkilerini daha dikkatli ve dürüstlük kuralına uygun biçimde kullanmaya yönelmektedirler. Bu yönüyle TTK m. 531 yalnızca mevcut uyumsuzlukları çözmeyi değil, aynı zamanda gelecekte ortaya çıkabilecek çoğunluk istismarlarını önlemeyi de amaçlamaktadır.

1. Pay Sahiplerinin Malvarlığı Haklarının İhlali

a. Kâr Payı Hakkının İhlali

Çoğunluk gücünün kötüye kullanılmasının en önemli ve uygulamada en sık rastlanan görünüm biçimlerinden biri, azınlık pay sahiplerinin kâr payı hakkının ihlal edilmesidir. Bu ihlal çoğu zaman şirketin kâr elde etmesine rağmen uzun yıllar boyunca kâr dağıtılmaması, genel kurulun sürekli olarak kârın yedek akçeye ayrılmasına karar vermesi veya genel kurulun uzun süre hiç toplanmaması suretiyle ortaya çıkmaktadır.⁶⁴

⁶¹ Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 112 vd.

⁶² Pınar, “Anonim Şirketlerde Sona Erme ve Tasfiyesi,” 761; Çağlar ve Kaşak, “Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshine İlişkin TTK m. 531 Hükmünün Zaman Bakımından Uygulanması,” 662.

⁶³ Yunus Emre Ay, “Lawsuit for the Termination of the Joint Stock Company for Just Cause Under Turkish Law,” *Journal of Legal Studies “Vasile Goldiş”* 35, no. 49 (2025): 178.

⁶⁴ Ertan, “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası TTK m. 531 Üzerine Düşünceler,” 423; Serhan Dinç, “6102 Sayılı Kanuna Göre Anonim Şirketlerde Sona Erme,” *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi* 2 (2016): 242.

Kâr payı hakkı, anonim şirketlerde pay sahibinin vazgeçilmez malvarlığı haklarından biridir. Bu nedenle, bu hakkı tamamen ortadan kaldıran veya kanunda öngörülmeven ölçüde sınırlandıran genel kurul kararları iptal edilebilir. Ancak mahkemenin iptal kararı vermesi, genel kurulun yerine geçerek kâr dağıtımına karar verebileceği anlamına gelmez. Nitekim genel kurul, iptal kararının ardından sonraki toplantısında benzer gerekçelerle yeniden kâr dağıtmama kararı alabilir. Bu nedenle genel kurul kararlarının iptaline ilişkin dava, özellikle kâr dağıtmama uygulamasının süreklilik kazanarak sistematik bir hâle geldiği durumlarda, tek başına etkili bir koruma sağlamayabilir. Öğretide de bu gibi hâllerde haklı sebeple fesih kurumunun, azınlık pay sahiplerinin korunması bakımından ayrıca önem taşıdığı kabul edilmektedir. Bunun nedeni, uyuşmazlığın artık tek bir genel kurul kararından değil, çoğunluğun azınlık pay sahiplerinin malvarlığı haklarını sürekli biçimde sınırlandıran bir yönetim anlayışından kaynaklanmasıdır.⁶⁵

Şirketin dönem net kârı elde etmesine rağmen uzun yıllar boyunca hiç kâr dağıtmaması veya mali durumuyla bağdaşmayacak ölçüde düşük oranda kâr dağıtması, pay sahiplerinin kâr payı hakkının ihlali sonucunu doğurabilir. Nitekim öğretide, şirketin mali durumunun bu uygulamayı haklı göstermediği hâllerde, en az üç ila dört yıl boyunca kâr payı dağıtılmamasının haklı sebep teşkil edebileceği kabul edilmektedir.⁶⁶ Benzer şekilde, kâr payı hakkının aşırı ölçüde yedek akçe ayrılması suretiyle fiilen etkisiz hâle getirilmesi ya da yönetim kurulu üyelerine emsallerini aşan mali haklar tanınarak şirket kazancının örtülü biçimde aktarılması da azınlık pay sahiplerinin ekonomik menfaatlerini ağır şekilde zedeleyen uygulamalar arasında yer almaktadır. Bu tür uygulamalar, çoğunluğun hâkimiyetini dürüstlük kuralına aykırı biçimde kullandığını gösterebilir ve somut olayın özellikleri çerçevesinde değerlendirildiğinde TTK m. 531 kapsamında haklı sebep oluşturabilir. Bu çerçevede belirleyici olan, şirketin belirli bir hesap döneminde kâr dağıtmamış olması değil; kâr dağıtmama politikasının objektif bir şirket menfaatine dayanıp dayanmadığı ve azınlık pay sahiplerinin ekonomik haklarını sürekli biçimde zedeleyip zedelediğidir.

İsviçre öğretisinde de benzer bir yaklaşım benimsenmektedir. Buna göre, şirket kazancının artmasına rağmen kötüye kullanma niteliğinde kâr payı dağıtılmaması veya daha önce düzenli olarak dağıtılan kâr payının sürekli azaltılması, anonim şirketin haklı sebeple feshini haklı gösterebilecek olgular arasında sayılmaktadır. Bu yaklaşım, haklı sebebin yalnızca kâr dağıtılmamış olmasına değil, çoğunluğun azınlık pay sahiplerinin ekonomik hak ve menfaatlerini sürekli biçimde ihlal eden davranışlarına dayanması gerektiğini ortaya koymaktadır.⁶⁷ Kanaatimizce bu yaklaşım isabetlidir. Zira anonim şirketlerde kârın dağıtılıp dağıtılmaması kural olarak genel kurulun takdir yetkisi kapsamında olmakla birlikte, bu takdir yetkisinin şirket yararıyla açıklanamayacak şekilde ve sistematik olarak azınlık pay sahiplerinin ekonomik menfaatlerini ortadan kaldıracak biçimde kullanılması hâlinde, artık çoğunluk hakkının dürüstlük kuralına aykırı şekilde kullanıldığından söz edilebilecektir.

b. Tasfiye Payı Hakkının İhlali

Pay sahibinin anonim şirkette sahip olduğu temel malvarlığı haklarından biri de tasfiye payına katılma hakkıdır. Türk Ticaret Kanunu'nun 507. maddesinin birinci fıkrasında, şirketin sona ermesi hâlinde esas sözleşmede aksi öngörülmediği sürece her pay sahibinin tasfiye sonunda

⁶⁵ Kemal Bahriyeli, "Kar Payı Ödenmemesi Nedeniyle Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi," *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 11, sy. 42 (2020): 391-392.

⁶⁶ Nomer Ertan, "Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası," 427.

⁶⁷ Bahriyeli, "Kar Payı Ödenmemesi Nedeniyle Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi," 392.

kalan malvarlığı üzerinde payı oranında hak sahibi olduğu hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla tasfiye sonucunda elde edilen bakiyeye katılma hakkı, pay sahipliğinden doğan temel malvarlığı haklarından birini oluşturmaktadır. Bununla birlikte Kanun, esas sözleşmede farklı bir düzenleme yapılmasına veya belirli pay gruplarına imtiyaz tanınmasına da imkân vermektedir. Bu nedenle tasfiye payına katılma hakkı mutlak nitelikte olmayıp, kanunun öngördüğü sınırlar içerisinde esas sözleşme ile farklı şekilde düzenlenebilmektedir.⁶⁸

Öğretide tasfiye payı hakkının kapsamı ve sınırlandırılabilirliği konusunda farklı görüşler ileri sürülmekle birlikte, baskın görüş bu hakkın belirli ölçüde sınırlandırılabilirliğini kabul etmektedir.⁶⁹ Bunun temel nedeni, tasfiye payı hakkının kâr payı hakkına kıyasla daha zayıf nitelikte nispi müktesep haklardan biri olarak değerlendirilmesidir. Bu çerçevede, kuruluş aşamasında esas sözleşmeyle kurucular lehine tasfiye payına ilişkin farklı düzenlemeler yapılabileceği gibi, imtiyazlı paylar veya intifa senetleri aracılığıyla da tasfiye bakiyesinin dağıtımına ilişkin farklı esaslar benimsenebilmektedir.⁷⁰ Ancak bu tür düzenlemelerin şirketler hukukunun temel ilkeleriyle bağdaşması ve özellikle eşit işlem ilkesini ihlal etmemesi gerekir.

Gerçekten de tasfiye payına ilişkin sınırlamaların geçerli kabul edilebilmesi, bunların objektif ve haklı nedenlere dayanmasına bağlıdır. Esas sözleşme hükümleri veya genel kurul kararları aracılığıyla belirli pay sahiplerinin tasfiye bakiyesinden aşırı ölçüde mahrum bırakılması ya da belirli pay gruplarına objektif bir gerekçe bulunmaksızın ayrıcalık tanınması, eşit işlem ilkesine aykırılık oluşturmaktadır. Bu tür uygulamalar, çoğunluğun hâkimiyetini azınlık aleyhine kullanmasının bir görünüm biçimi olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla tasfiye payına ilişkin tasarrufların, yalnızca şeklen kanuna uygun olması yeterli olmayıp, içerik itibarıyla da dürüstlük kuralı ve eşit işlem ilkesiyle bağdaşması gerekmektedir.⁷¹

Bununla birlikte tasfiye payı hakkının ihlali tek başına anonim şirketin haklı sebeple feshini gerektiren bir olgu olarak değerlendirilmemektedir. Öğretide ağırlıklı olarak kabul edilen görüşe göre, tasfiye payına ilişkin hukuka aykırılıklar öncelikle ilgili işlemin geçersizliği veya iptali yoluyla giderilmelidir. Ancak tasfiye payına yönelik müdahalelerin sistematik nitelik kazanması ve azınlık pay sahiplerinin diğer temel haklarının ihlaliyle birlikte ortaya çıkması hâlinde, bu olguların bütün olarak değerlendirilmesi sonucunda TTK m. 531 anlamında haklı sebebin varlığına ulaşılması mümkündür. Başka bir ifadeyle tasfiye payı hakkının ihlali, tek başına fesih sebebi olmamakla birlikte, diğer ihlallerle birlikte değerlendirildiğinde çoğunluk gücünün kötüye kullanıldığını gösteren önemli emarelerden biri niteliğindedir.⁷²

Kanaatimizce tasfiye payı hakkına yönelik müdahaleler çoğu durumda tek başına ortaklık ilişkisini çekilmez hâle getiren bir olgu olmaktan ziyade, çoğunluğun azınlık pay sahiplerinin malvarlığı haklarını sistematik biçimde ihlal ettiğini ortaya koyan güçlü bir gösterge niteliğindedir. Bu nedenle tasfiye payına ilişkin hukuka aykırılıklar değerlendirilirken, bunların

⁶⁸Leylan Demirağ Aktaş, “Anonim Ortaklıkta Eşit İşlem İlkesi, Anonim Ortaklıktaki Tasfiye Payı ve Hazırlık Dönemi Faizinde Eşit İşlem İlkesi,” *Legal Hukuk Dergisi* 12, sy. 144 (2014): 76; Şahin, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 168.

⁶⁹Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 123; İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 124 vd.; Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku*, 354 vd.

⁷⁰Nuri Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2019), 122–123; Şahin, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 168.

⁷¹İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 123 vd.; Demirağ Aktaş, “Anonim Ortaklıkta Eşit İşlem İlkesi,” 76.

⁷²Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 123; İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 125; Şahin, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 168–169.

diğer pay sahipliği haklarına yönelik ihlallerle birlikte ortaklık ilişkisinin bütünü üzerindeki etkisi esas alınmalıdır.

Ayrıca tasfiye payı hakkına ilişkin değerlendirmede ortaklığın içinde bulunduğu aşama da önem taşımaktadır. Ortaklığın faaliyetini sürdürdüğü dönemde tasfiye payını etkileyen hukuka aykırı işlemler, diğer şartların da gerçekleşmesi hâlinde haklı sebeple fesih davasına dayanak oluşturabilir. Buna karşılık şirket tasfiye sürecine girdikten sonra tasfiye bakiyesinin dağıtımına ilişkin uyuşmazlıklar artık şirketin feshi sonucunu doğurmayacaktır. Çünkü bu aşamada şirket zaten sona erme sürecine girmiş olup, ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümü tasfiye hükümleri çerçevesinde sağlanacaktır. Bu nedenle tasfiye sürecinde tasfiye payına ilişkin hukuka aykırılıklar, haklı sebeple fesih davasının değil, tasfiye işlemlerine ilişkin hukukî koruma yollarının konusunu oluşturacaktır.⁷³

c. Rüçhan Hakkının İhlali

Anonim şirketlerde sermaye artırımı yapılması hâlinde mevcut pay sahiplerine, sahip oldukları pay oranında yeni çıkarılan payları öncelikle edinme hakkı tanınmaktadır. Türk Ticaret Kanunu'nun 461. maddesinde düzenlenen bu rüçhan hakkı, pay sahibinin şirketteki ekonomik ve yönetsel konumunun korunmasını amaçlayan temel pay sahipliği haklarından biridir. Bu hak sayesinde pay sahibi, sermaye artırımı sonucunda ortaklıktaki pay oranının ve buna bağlı olarak oy gücünün seyrrelmesini önleme imkânına sahip olmaktadır.⁷⁴

Bununla birlikte Kanun, belirli şartların varlığı hâlinde rüçhan hakkının sınırlandırılmasına veya tamamen kaldırılmasına da izin vermektedir. Ancak bu yetkinin kullanılabilmesi için öncelikle haklı sebeplerin bulunması ve genel kurul kararının kanunda öngörülen nitelikli çoğunlukla alınması gerekir. Kanunda örnek olarak şirketin ödeme güçlüğünden kurtarılması, işletme veya iştirak devralınması ya da halka arz gibi nedenler haklı sebep kapsamında gösterilmektedir. Dolayısıyla çoğunluğun yalnızca kendi menfaatlerini gerçekleştirmek amacıyla rüçhan hakkını ortadan kaldırması veya sınırlandırması mümkün değildir. Böyle bir uygulama, çoğunluk gücünün dürüstlük kuralına aykırı biçimde kullanılması sonucunu doğurabilecektir.⁷⁵

Rüçhan hakkının korunmasının amacı yalnızca pay sahibinin ekonomik menfaatlerini güvence altına almak değildir. Bu hak aynı zamanda pay sahibinin ortaklıktaki nispi oy gücünün, yönetime etki edebilme imkânının ve şirket içindeki konumunun korunmasına da hizmet etmektedir. Bu nedenle rüçhan hakkına yapılan müdahale, çoğu durumda yalnızca malvarlığı haklarını değil, pay sahibinin ortaklık yapısı içerisindeki hukukî statüsünü de doğrudan etkilemektedir.

d. Pay Sahibinin Genel Kurula Katılma, Görüş Açıklama ve Öneride Bulunma Haklarının İhlali

Anonim şirketlerde pay sahipliğinden doğan vazgeçilmez yönetsel hakların başında genel kurula katılma hakkı gelmektedir. Pay sahibinin genel kurula katılması, yalnızca toplantıda hazır bulunabilmesini değil; aynı zamanda gündem maddeleri hakkında görüş açıklayabilmesini, öneride bulunabilmesini ve şirket yönetimine ilişkin iradesini ortaya koyabilmesini de ifade

⁷³ Şahin, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 169–170.

⁷⁴ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 126; Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 124; Şahin, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 170.

⁷⁵ Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 124; Şahin, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 170; İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 126.

etmektedir. Bu nedenle genel kurula katılma hakkının sistematik biçimde sınırlandırılması veya fiilen kullanılmasının engellenmesi, pay sahipliği haklarının özüne doğrudan müdahale niteliği taşımaktadır.⁷⁶

Genel kurula katılma hakkının hukuka aykırı şekilde sınırlandırılması veya tamamen ortadan kaldırılması hâlinde, öncelikle söz konusu genel kurul kararına karşı butlan veya iptal davası açılması mümkündür. Bununla birlikte, bu tür ihlallerin münferit nitelikte kalmayıp süreklilik kazanması ve çoğunluğun sistematik uygulaması hâline gelmesi durumunda, yalnızca iptal davası ile yetinilmesi çoğu zaman yeterli bir koruma sağlamayacaktır. Böyle bir durumda, diğer hak ihlalleriyle birlikte değerlendirilmek kaydıyla, TTK m. 531 anlamında haklı sebebin varlığından söz edilebilecektir.⁷⁷

Bu kapsamda öğretilde tartışılan hususlardan biri de genel kurulun sürekli olarak kanuna aykırı şekilde toplantıya çağrılmasının haklı sebep teşkil edip etmeyeceğidir. Türk Ticaret Kanunu'nun 531. maddesinin gerekçesinde, İsviçre öğretisinde genel kurulun birçok kez kanuna aykırı şekilde toplantıya çağrılmış olmasının haklı sebep örneklerinden biri olarak kabul edildiği belirtilmektedir. Bu yaklaşım, tek başına usulsüz çağrının değil; aynı hukuka aykırılığın sürekli biçimde tekrar edilmesi suretiyle azınlığın yönetime katılım hakkının fiilen ortadan kaldırılmasının esas alındığını göstermektedir.⁷⁸ Kanaatimizce burada belirleyici olan, usulsüz çağrının şekli hukuka aykırılığı değil; bu hukuka aykırılık nedeniyle azınlık pay sahiplerinin şirket yönetimine katılım imkânının fiilen ortadan kaldırılıp kaldırılmadığıdır. Zira TTK m. 531 kapsamında önem taşıyan husus, münferit usul eksikliklerinden ziyade bunların ortaklık ilişkisinin işleyişi üzerindeki kalıcı etkisidir.

Öte yandan genel kurula katılma hakkı, toplantı sırasında kullanılabilir diğer yönetsel hakları da kapsamaktadır.⁷⁹ Pay sahibinin gündem maddeleri hakkında açıklama yapabilmesi, öneride bulunabilmesi ve görüşlerini serbestçe ifade edebilmesi, şirket yönetimine katılmasının doğal sonucudur. Her ne kadar bu hakların kullanılması toplantının düzenli yürütülmesi amacıyla belirli ölçüde sınırlandırılabilir de, hukuka aykırı ve sistematik biçimde engellenmeleri hâlinde, diğer hak ihlalleriyle birlikte değerlendirildiğinde haklı sebebin oluşumuna katkı sağlayabilecek nitelikte oldukları kabul edilmektedir.⁸⁰

e. Genel Kurulda Oy Hakkının İhlali

Oy hakkı, anonim şirketlerde pay sahipliğinin en temel yönetsel haklarından biridir. Türk Ticaret Kanunu sisteminde her pay sahibinin en az bir oy hakkına sahip olması esastır. Pay sahibi bu hakkını bizzat kullanabileceği gibi, temsilcisi aracılığıyla da kullanabilir. Oy hakkı

⁷⁶ Şahin, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 170; İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 127.

⁷⁷ Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 125; Şahin, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 171.

⁷⁸ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 531 gerekçesi; Nuri Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 126.

⁷⁹ Yargıtay, TTK m. 531 kapsamında haklı nedenle fesih talebinde bulunan pay sahibinin ileri sürdüğü vakıaları somut delillerle ispat etmesi gerektiğini kabul etmektedir. Bu kapsamda bilgi alma ve inceleme hakkının sistematik biçimde engellendiği, şirketin kötü yönetildiği veya çoğunluğun azlığı baskı altına aldığı yönündeki iddiaların soyut beyanlarla desteklenmesi yeterli görülmemektedir. Ayrıca usulüne uygun alınan genel kurul kararlarıyla gerçekleştirilen unvan veya faaliyet konusu değişiklikleri ile sermaye artırımları, özellikle davacının bu kararlara olumlu oy vermiş olması hâlinde, tek başına haklı sebep oluşturmaz. Ortaklar arasındaki miras uyumsuzlukları ve aile içi anlaşmazlıklar da şirket ilişkisini dürüstlük kuralı çerçevesinde çekilmez hâle getirdiği somut olarak ortaya konulmadıkça fesih sebebi olarak kabul edilmez. Yargıtay 11. HD, E. 2024/5951, K. 2025/4282, T. 18.06.2025. <https://karararama.yargitay.gov.tr/et..07.06.2026>

⁸⁰ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 128; Şahin, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 171–172.

sayesinde pay sahibi şirket yönetiminin oluşumuna katılmakta, genel kurul kararlarının alınmasına etki etmekte ve ortaklık iradesinin oluşumunda rol üstlenmektedir.⁸¹

Bu hakkı tamamen ortadan kaldıran veya kanunun emredici hükümlerine aykırı şekilde sınırlandıran genel kurul kararları butlan yaptırımına tabidir. Bu nedenle oy hakkının tek seferlik ihlali, öncelikle butlan veya iptal davası yoluyla giderilmesi gereken bir hukuka aykırılık oluşturmaktadır. Bununla birlikte, oy hakkının sistematik biçimde kullanılmasının engellenmesi ve bu uygulamanın süreklilik kazanması hâlinde, diğer pay sahipliği haklarının ihlaliyle birlikte değerlendirilerek TTK m. 531 kapsamında haklı sebep oluşturabileceği kabul edilmektedir.⁸²

Bu çerçevede değerlendirme yapılırken yalnızca belirli bir genel kurul toplantısındaki ihlal değil, ihlalin ortaklık ilişkisinin bütünü üzerindeki etkisi dikkate alınmalıdır. Çünkü haklı sebeple fesih kurumunun amacı, münferit hukuka aykırılıkları yaptırıma bağlamak değil; ortaklık ilişkisinin dürüstlük kuralı çerçevesinde artık sürdürülemeyecek hâle gelip gelmediğini tespit etmektir. Bu nedenle oy hakkına ilişkin ihlallerin haklı sebep oluşturabilmesi için, bunların süreklilik göstermesi ve azınlık pay sahiplerinin şirket yönetimine katılımını fiilen ortadan kaldıracak ağırlığa ulaşması gerekir.

Kanaatimizce oy hakkına yönelik müdahalelerin TTK m. 531 kapsamında önem kazanmasının nedeni, tek tek genel kurul kararlarının hukuka aykırılığı değildir. Asıl belirleyici olan, bu müdahalelerin süreklilik göstermesi sonucunda azınlık pay sahiplerinin ortaklık iradesinin oluşumundan kalıcı biçimde dışlanmasıdır. Böyle bir durumda oy hakkına ilişkin ihlal, diğer hak ihlalleriyle birlikte değerlendirildiğinde ortaklık ilişkisinin objektif olarak sürdürülemez hâle geldiğini gösteren en güçlü göstergelerden biri hâline gelebilecektir.

B. Haklı Sebep Oluşturabilecek Diğer Hâller

Türk Ticaret Kanunu'nun 531. maddesi kapsamında haklı sebep oluşturabilecek olgular, yalnızca çoğunluk pay sahiplerinin hâkimiyetlerini kötüye kullanmalarıyla sınırlı değildir. Öğretide de ifade edildiği üzere, çoğunluğun davranışlarından bağımsız olarak ortaya çıkan ve şirket faaliyetlerinin sağlıklı şekilde sürdürülmesini imkânsız hâle getiren bazı durumlar da haklı sebep kapsamında değerlendirilebilmektedir. Bu tür olgular ortak özelliği, şirket faaliyetlerinin devamını objektif olarak güçleştirmeleri veya ortaklık ilişkisini dürüstlük kuralı çerçevesinde sürdürülemez hâle getirmeleridir.⁸³

Kanaatimizce bu başlık altında incelenen olguların ortak özelliği, çoğunluk pay sahiplerinin kusurlu davranışlarından bağımsız olarak ortaya çıkmaları değil; ortaklık ilişkisinin objektif olarak sürdürülebilirliğini ortadan kaldıracak nitelikte olmalarıdır. Bu nedenle burada incelenen hâller de tek başlarına haklı sebep olarak değil, ortaklık ilişkisinin bütününe etkileri dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

⁸¹ Ali Paşlı, “Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Kullanılan Oyun Hukuki Niteliği,” İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 67, sy. 1–2 (2009): 173.

⁸² Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 457–458; İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 140.

⁸³ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 146; Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 140 vd.; Şahin, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 211 vd.

1. Şirket Amacına Ulaşılmasının İmkânsız Hâle Gelmesi

Şirket amacına ulaşılmasının imkânsız hâle gelmesi, esas itibarıyla iki farklı görünüm altında ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilki, esas sözleşmede belirlenen işletme konusunun gerçekleştirilmesinin sübjektif olarak imkânsız hâle gelmesidir. İkincisi ise şirket faaliyetlerinin devam etmesine rağmen şirketin ekonomik amacını gerçekleştirememesi, başka bir ifadeyle sürekli biçimde kâr elde edememesi ve pay sahiplerinin ortaklıktan bekledikleri ekonomik menfaatlerin gerçekleşmesinin artık mümkün olmamasıdır.⁸⁴

Türk Ticaret Kanunu sisteminde işletme konusunun mutlak olarak imkânsız hâle gelmesi, şirketin sona ermesine yol açan sebeplerden biridir. Ancak haklı sebeple fesih bakımından önem taşıyan husus, mutlak imkânsızlık değil; şirket amacının gerçekleşip gerçekleşmeyeceği konusundaki belirsizliğin davacı pay sahibi bakımından ortaklık ilişkisinin devamını dürüstlük kuralı çerçevesinde katlanılamaz hâle getirmesidir. Dolayısıyla değerlendirme yapılırken yalnızca işletme konusunun fiilen gerçekleştirilememesi değil, bunun ortaklık ilişkisinin devamına etkisi de dikkate alınmalıdır.⁸⁵ Bu nedenle şirket amacına ulaşılabilmesi değerlendirilirken yalnızca işletme konusunun yerine getirilememesi değil; bu durumun geçici mi yoksa kalıcı mı olduğu, giderilebilir nitelik taşıyıp taşımadığı ve ortaklık ilişkisinin devamını objektif olarak anlamsız hâle getirip getirmediği birlikte değerlendirilmelidir.

Şirketin faaliyetlerini sürdürmesine rağmen uzun süre kâr elde edememesi de tek başına haklı sebep oluşturmaz. Çünkü ticari hayatta ekonomik dalgalanmalar veya piyasa koşulları nedeniyle şirketlerin belirli dönemlerde zarar etmeleri olağan kabul edilmektedir. Bununla birlikte, şirketin ekonomik amacını gerçekleştirememesinin sürekli hâle gelmesi ve bu durumun pay sahibi bakımından ortaklık ilişkisinin devamını objektif olarak çekilmez hâle getirmesi durumunda haklı sebebin varlığından söz edilebilecektir.⁸⁶

2. Sermayenin Karşılıksız Kalması

Anonim şirketlerde sermaye, şirketin ekonomik varlığının ve alacaklıların korunmasının temel unsurudur. Bu nedenle şirket malvarlığının önemli ölçüde azalması ve sermayenin karşılıksız kalması, yalnızca şirketin mali yapısını değil, pay sahiplerinin menfaatlerini de doğrudan etkilemektedir. Bununla birlikte sermaye kaybı, tek başına ortaklık ilişkisinin sona erdirilmesini haklı kılan bir olgu olarak değerlendirilemez. Zira anonim şirketler bakımından ekonomik güçlükler ticari faaliyetin doğal riskleri arasında yer almakta olup, belirleyici olan bu güçlüklerin şirketin faaliyetlerini sürdürülebilir olmaktan çıkarıp çıkarmadığıdır.

Türk Ticaret Kanunu'nun 376. maddesi uyarınca sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kalması hâlinde genel kurulun kanunda öngörülen tedbirlerden birini alması zorunludur. Bu kapsamda sermayenin tamamlanması, sermayenin azaltılması veya şirketin feshi gibi seçenekler gündeme gelmektedir.⁸⁷

Buna karşılık bu orana ulaşmayan sermaye kayıplarında genel kurulun gerekli iyileştirici tedbirleri almaması, örneğin sermaye artırımı yapılmaması veya şirket faaliyetlerinin yeniden yapılandırılmaması, somut olayın özelliklerine göre haklı sebep oluşturabilir. Burada belirleyici

⁸⁴ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 150.

⁸⁵ Mehmet Emin Bilge, “Anonim Şirketin Sona Ermesi ve Tasfiyesi,” *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 7, sy. 3-4 (2012): 261-294, 261-294; İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 150.

⁸⁶ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 153.

⁸⁷ Mustafa Erdem Can, “Anonim Şirkette Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkinin Kaybının Hukuki Sonuçları,” *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 7, sy. 1 (2012): 2 vd.

olan husus, sermaye kaybının tek başına varlığı değil; şirket organlarının bu durumu gidermeye yönelik gerekli özeni göstermemeleri ve şirket faaliyetlerinin bu nedenle sürdürülemez hâle gelmesidir.⁸⁸

3. Şirket Organlarının Karar Alma İşlevini Kaybetmesi

Haklı sebep oluşturabilecek diğer önemli durumlardan biri de şirket organlarının işlevsiz hâle gelmesidir. Genel kurul veya yönetim kurulunun hiç oluşturulamaması, oluşturulmuş olmakla birlikte uzun süre toplanamaması ya da toplanmasına rağmen sürekli olarak karar alamaması, şirket faaliyetlerinin devamını doğrudan etkileyen olgulardır. Özellikle pay sahipleri arasındaki derin görüş ayrılıkları nedeniyle organların karar alamaması ve bu durumun süreklilik kazanması hâlinde şirketin yönetilebilmesi fiilen mümkün olmamaktadır. Böyle durumlarda ortaklık ilişkisinin devamı objektif olarak anlamsız hâle gelebileceğinden, TTK m. 531 kapsamında haklı sebebin varlığı kabul edilebilecektir.⁸⁹ Kanaatimizce organların işlevsiz hâle gelmesinde belirleyici olan husus, belirli bir toplantıda karar alınamamış olması değildir. Önemli olan, bu durumun süreklilik kazanarak şirket yönetiminin temel fonksiyonlarını yerine getirmesini engellemesi ve şirketin karar alma mekanizmasını kalıcı biçimde işlemez hâle getirmesidir.

Öğretide ayrıca şirketin kötü yönetilmesi, şirket amacına aykırı faaliyetlerde bulunulması, işletme konusunun fiilen değiştirilmesi, ortaklık amacının ortadan kalkması, şirket malvarlığının sistematik biçimde azaltılması ve kişisel sebepler gibi çeşitli olguların da somut olayın özelliklerine göre haklı sebep oluşturabileceği kabul edilmektedir. Ancak bu olguların hiçbirisi tek başına mutlak haklı sebep niteliğinde değildir. Her bir olayın şirketin yapısı, faaliyetleri ve ortaklık ilişkisinin genel görünümü dikkate alınarak değerlendirilmesi gerekir.⁹⁰

III. ANONİM ŞİRKETİN HAKLI SEBEPLE FESHİ DAVASI

A. Genel Olarak

Türk Ticaret Kanunu'nun 531. maddesi anonim şirketlerde haklı sebeple fesih davasını özel olarak düzenlemiştir. Anılan hükme göre, "Haklı sebeplerin varlığında, sermayenin en az onda birini ve halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden payların sahipleri, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden şirketin feshine karar verilmesini isteyebilirler. Mahkeme, fesih yerine, davacı pay sahiplerine, paylarının karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değerlerinin ödenip davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme karar verebilir." Bu hükümle birlikte Türk hukukunda ilk kez anonim şirketlerde azınlık pay sahiplerine haklı sebeplerin varlığı hâlinde şirketin feshini isteme hakkı tanınmış; bunun yanında mahkemeye fesih dışında alternatif çözüm yollarına hükmedebilme konusunda geniş bir takdir yetkisi verilmiştir. Böylece kanun koyucu, şirketin devamlılığı ilkesi ile azınlığın korunması arasında denge kurmayı amaçlamıştır.⁹¹

⁸⁸ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 159.

⁸⁹ Şahin, "Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Çerçevesinde," 153; İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 164.

⁹⁰ Şahin, "Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Çerçevesinde," 153; İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 164.

⁹¹ Ertan, "Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası TTK m. 531 Üzerine Düşünceler," 423; Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 170 vd.; Oruç Hami Şener, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017), 636; Mustafa Çeker, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku* (Adana, 2013), 394; Selma Çetiner, Ebru Bozkurt Yüksel ve Ali Cengiz, *Ticaret Hukuku* (Ankara: Detay Yayıncılık, 2014), 320; Hamdi Çiyiltepe, *Ticaret Hukuku* (Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2018), 277.

TTK m. 531'in diğer azınlık haklarından ayrılan en önemli yönü de burada ortaya çıkmaktadır. Zira bu hüküm, mahkemeye yalnızca hukuka aykırılığı tespit etme yetkisi vermemekte; aynı zamanda somut uyuşmazlığı tarafların menfaatlerini dengeleyecek şekilde çözüme kavuşturabilecek geniş bir takdir alanı da tanımaktadır. Böylece hâkim, şirketin devamlılığı ilkesi ile azınlığın korunması arasında somut olaya en uygun dengeyi kurabilmektedir.

Belirtmek gerekir ki, tek pay sahipli anonim şirketlerde haklı sebeple fesih davasının açılması mümkün değildir. Çünkü TTK m. 531 ile korunan hukuki menfaat, çoğunluk ile azınlık arasında ortaya çıkan menfaat çatışmalarının giderilmesine yöneliktir. Tek pay sahipli anonim şirketlerde ise azınlık kavramından söz edilemeyeceğinden, haklı sebeple fesih kurumunun uygulanma alanı bulunmamaktadır.⁹²

B. Davanın Tarafları

1. Davacı Sıfatı

Türk Ticaret Kanunu, anonim şirketin haklı sebeple feshi davasını azınlık hakkı olarak düzenlemiştir. Bu nedenle davayı açabilecek kişiler, kanunda belirtilen oranda paya sahip bulunan azınlık pay sahipleridir. Buna göre kapalı anonim şirketlerde sermayenin en az onda birini, halka açık anonim şirketlerde ise sermayenin en az yirmide birini temsil eden pay sahipleri haklı sebeple fesih davası açabilirler.⁹³ Kanunda öngörülen bu oran belirlenirken payların itibari değerleri esas alınmalıdır.⁹⁴

Kanunda öngörülen asgari pay oranı tek bir pay sahibi tarafından sağlanabileceği gibi, birden fazla pay sahibinin birlikte hareket etmesi suretiyle de gerçekleştirilebilir. Önemli olan, dava tarihinde kanunda belirtilen asgari sermaye oranının sağlanmış olmasıdır. Buna karşılık gerekli pay oranına sahip olmayan kişiler tarafından dava açılması hâlinde, mahkemenin davacılarla eksikliğin giderilmesi için uygun süre vermesi; bu süre içerisinde gerekli çoğunluğun sağlanamaması durumunda ise davanın reddine karar vermesi gerekir.⁹⁵ Kanaatimizce dava şartı niteliğindeki bu pay oranının dava açıldıktan sonra kaybedilmesinin davaya etkisi ayrıca somut olayın özelliklerine göre değerlendirilmelidir. Özellikle dava açıldığı tarihte kanuni çoğunluğun mevcut olması hâlinde, sonradan meydana gelen pay devirlerinin tek başına davanın reddini gerektirip gerektirmeyeceği dürüstlük kuralı ve dava hakkının korunması amacı birlikte gözetilerek değerlendirilmelidir.

Öğretide tartışmalı konulardan biri de TTK m. 531'de öngörülen azınlık oranının esas sözleşme ile değiştirilip değiştirilemeyeceğidir. Öğretide baskın görüşe göre, söz konusu oran azınlığı koruyan emredici nitelikte asgari bir sınır niteliğindedir. Bu nedenle esas sözleşme ile bu oranın düşürülmesi mümkün olmakla birlikte, artırılması mümkün değildir. Başka bir ifadeyle, esas sözleşmeyle daha küçük bir pay oranına sahip ortaklara da haklı sebeple fesih davası açma hakkı tanınabilir; ancak kanunda öngörülen orandan daha yüksek bir oran öngörülerek azınlığın

⁹² Şener, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku*, 635.

⁹³ Haklı nedenle fesih davasının açılabilmesi için yalnızca haklı sebebin varlığı yeterli olmayıp, davacının TTK m. 531'de öngörülen azlık sıfatını taşıması da zorunludur. Azlık oranını taşımayan pay sahibinin açtığı fesih davasında mahkeme, haklı sebep iddialarını incelemeksizin davayı usulden reddetmelidir. Yargıtay da bu yaklaşımı benimseyerek, sermayenin %10'unu temsil etmeyen pay sahibinin aktif dava ehliyetinin bulunmadığını ve bu nedenle davanın usulden reddedilmesi gerektiğini kabul etmiştir. Yargıtay 11. HD, E. 2025/3725, K. 2026/642, T. 02.02.2026. <https://karararama.yargitay.gov.tr/et.18.06.2026>

⁹⁴ Ertan, "Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası TTK m. 531 Üzerine Düşünceler," 423.

⁹⁵ Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 170 vd.

dava hakkı sınırlandırılmaz. Hatta öğretide esas sözleşmeyle tek bir pay sahibine dahi bu davayı açma yetkisinin tanınabileceği kabul edilmektedir.⁹⁶

Haklı sebeple fesih davası yalnızca azınlık pay sahiplerine tanınmış bir hak olduğundan, şirket organlarının veya şirket alacaklılarının bu davayı açmaları mümkün değildir.⁹⁷ Nitekim Yargıtay 11. Hukuk Dairesi de anonim şirketin, ortağının haklı sebeple ortaklıktan çıkarılmasını doğrudan talep etme hakkının bulunmadığını kabul etmiştir. Kararda, anonim şirketlerde limited şirketlerden farklı olarak haklı sebeple ortaklıktan çıkarılmaya imkân veren genel bir kanuni düzenlemenin bulunmadığı, TTK m. 208'in yalnızca şirketler topluluğuna ilişkin özel bir düzenleme olduğu ve bu nedenle somut olaya uygulanamayacağı belirtilmiştir. Ayrıca Daire, anonim şirket bakımından pay sahibinin şirketten çıkarılmasına ancak TTK m. 531 kapsamında açılan haklı sebeple fesih davasında, hâkimin fesih yerine başvurabileceği alternatif çözümlerden biri olarak karar verilebileceğine işaret etmiştir. Bu nedenle anonim şirket tarafından ortağın doğrudan ortaklıktan çıkarılmasının talep edilmesi mümkün görülmemiştir.⁹⁸

B. Davalı Sıfatı

Haklı sebeple fesih davasında davalı sıfatının kime ait olduğu hususunda öğretide görüş birliği bulunmaktadır. TTK m. 531 uyarınca açılan dava, çoğunluk pay sahiplerine veya yönetim kurulu üyelerine karşı değil, doğrudan anonim şirket tüzel kişiliğine karşı açılmaktadır. Haklı sebebe yol açan davranışlar çoğunluk pay sahiplerinden veya şirket organlarından kaynaklansa dahi, dava konusu talep şirket tüzel kişiliğinin sona erdirilmesine veya şirket bünyesinde alternatif bir çözüme hükmedilmesine ilişkin olduğundan davanın pasif husumeti anonim şirkete aittir.⁹⁹

Haklı sebeplerin ortaya çıkmasına çoğunluk pay sahiplerinin kusurlu davranışlarının neden olması, onların davada davalı sıfatını kazanmasını sağlamaz. Gerçekten de çoğunluk pay sahipleri veya yönetim kurulu üyeleri davanın tarafı değil, ancak uyuşmazlığın maddi vakıalarını oluşturan davranışların faili konumundadır. Bu nedenle mahkeme tarafından yapılacak değerlendirme de şirket tüzel kişiliği esas alınarak gerçekleştirilecektir.¹⁰⁰

Davanın şirkete yöneltilmiş olması, çoğunluk pay sahiplerinin yargılama sürecinden tamamen bağımsız olduğu anlamına da gelmez. Özellikle haklı sebebin varlığının tespitinde çoğunluk pay sahiplerinin veya yönetim kurulunun davranışları maddi vakıa olarak incelenecek; ancak verilecek hüküm doğrudan şirket tüzel kişiliği hakkında kurulacaktır.¹⁰¹

Anonim şirket adına davada temsil yetkisi kural olarak yönetim kuruluna aittir. Ancak haklı sebebin bizzat yönetim kurulunun işlemlerinden veya üyelerinin davranışlarından kaynaklanması hâlinde temsil meselesi özellik arz edebilmektedir. Bununla birlikte TTK m. 531'de bu hususa ilişkin özel bir düzenleme bulunmadığından, şirketin temsiline ilişkin genel hükümler uygulanacaktır.¹⁰²

Haklı sebeple fesih davasının anonim şirket tüzel kişiliğine yöneltilmiş olması, kurumun amacına da uygundur. Zira davanın temel amacı belirli pay sahiplerini veya organ üyelerini

⁹⁶ Şener, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku*, 636; Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 171.

⁹⁷ Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 172.

⁹⁸ Yargıtay 11. HD, E. 2019/915, K. 2019/7720, T. 02.12.2019. <https://karararama.yargitay.gov.tr/et.15.07.22026>

⁹⁹ Sümer, “Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenlerle Feshi,” 844.

¹⁰⁰ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 193–195.

¹⁰¹ Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 171–172.

¹⁰² Şahin, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 223–224.

sorumlu tutmak değil; ortaklık ilişkisinin devamının dürüstlük kuralı çerçevesinde objektif olarak beklenip beklenemeyeceğini ortaya koymaktır. Bu nedenle pasif husumetin şirkete yöneltilmesi, davanın hukuki niteliğinin doğal bir sonucudur.¹⁰³

C. Fesih Davasında Yetkili ve Görevli Mahkeme

Haklı sebeplerle fesih davasında yetkili mahkeme, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesidir (6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 531).

D. Davaya İlişkin Bazı Özellikler

Anonim şirketin haklı sebeple sona erdirilmesi mahkeme kararıyla mümkün olduğundan, bu talepte bulunacak azınlığın görevli ve yetkili mahkemede haklı sebeple fesih davası açması gerekmektedir.¹⁰⁴ Bununla birlikte, haklı sebeple fesih davası, konusu bir miktar paranın ödenmesi olan ticari davalardan olmadığından, TTK m. 5/A kapsamında dava şartı arabuluculuğa tabi değildir.¹⁰⁵

Haklı sebeple fesih davasının açılmasına ilişkin olarak Kanun'da herhangi bir hak düşürücü süre düzenlenmemiştir.¹⁰⁶ Bu husus, öğretide eksiklik olarak değerlendirilmekte ve çeşitli eleştirilere konu olmaktadır.¹⁰⁷ Bununla birlikte, haklı sebebin ortaya çıkmasına rağmen davanın uzun süre açılmaması, somut olayın özelliklerine göre, dürüstlük kuralını düzenleyen TMK m. 2 kapsamında hakkın kötüye kullanılması niteliğinde değerlendirilebilir ve davanın reddi sonucunu doğurabilir.¹⁰⁸ Ayrıca, fesih talebine dayanak oluşturan haklı sebebin sonradan ortadan kalkması da dava hakkının kullanılmasını engelleyebilecektir.¹⁰⁹

Kanaatimizce bu değerlendirmede esas alınması gereken ölçüt, yalnızca belirli bir zaman diliminin geçmiş olması değildir. Asıl önem taşıyan, davacının uzun süre herhangi bir girişimde bulunmaması nedeniyle karşı tarafta mevcut ortaklık ilişkisinin benimsendiğine dair korunmaya değer haklı bir güven oluşup oluşmadığıdır. Bu sebeple, TMK m. 2'nin uygulanmasında zaman unsurunun yanı sıra tarafların dava açılmadan önce sergiledikleri tutum ve davranışlar da birlikte dikkate alınmalıdır.

Azınlık pay sahipleri, haklı sebeple fesih davası açarken herhangi bir teminat yatırmak zorunda değildir.¹¹⁰

Haklı sebeple fesih davasının hâkim tarafından reddedilmesi hâlinde azınlığın mahkeme masrafları ve şirketin uğradığı zararlardan sorumluluğu konusunda Kanun'da açık bir hüküm bulunmamaktadır. Bununla birlikte, haklı sebeple fesih davasının bir tehdit aracı olarak

¹⁰³ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 195–196.

¹⁰⁴ Ertan, “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası TTK m. 531 Üzerine Düşünceler,” 425.

¹⁰⁵ Bkz. TTK m. 5/A; 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu m. 18/A.

¹⁰⁶ Ayan, “Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketin Haklı Sebeplerle Feshi Davası (531. Madde),” 224.

¹⁰⁷ Erdoğan Moroğlu, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012), 425.

¹⁰⁸ Ertan, “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası TTK m. 531 Üzerine Düşünceler,” 425; Ayan, “Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketin Haklı Sebeplerle Feshi Davası,” 224; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 459; Çelik, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi,” 587.

¹⁰⁹ Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 197; Pınar, “Anonim Şirketlerde Sona Erme ve Tasfiyesi,” 761.

¹¹⁰ Mustafa Yavuz, “Anonim Şirketlerin Haklı Sebeplerle Feshi,” *Marmara Hukuk Dergisi* 8, sy. 85 (2012): 191; İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 253–254; Ayan, “Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketin Haklı Sebeplerle Feshi Davası,” 225; Ertan, “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası TTK m. 531 Üzerine Düşünceler,” 428; Soner Altaş, *Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019), 839.

kullanılmasını önlemek amacıyla, dava masrafları ile şirketin bu dava nedeniyle uğradığı zararlardan kötü niyetli azınlığın sorumlu tutulması gerektiği kabul edilmektedir.¹¹¹ Bununla birlikte kötü niyetin yalnızca davanın reddedilmiş olmasından hareketle kabul edilmesi isabetli değildir. Davanın reddi ile kötü niyet kavramı birbirinden farklıdır. Kötü niyetin varlığı, davacının haklı sebebin bulunmadığını bilmesine rağmen davayı baskı veya pazarlık aracı olarak kullandığının somut olayın özellikleri çerçevesinde ortaya konulmasını gerektirir.

Feshi haklı kılan sebeplerin mevcut olduğunu davacı sıfatını taşıyan azınlık ispat etmek zorundadır. Azınlık, haklı sebeplerin varlığını tanık dâhil her türlü delille ispat edebilir. Haklı sebebin çoğu zaman tek bir olaydan değil, süreklilik gösteren bir olgular bütününden oluşması nedeniyle, ispat faaliyeti de münferit vakıaların değil, ortaklık ilişkisinin genel görünümünün ortaya koyacak delillerin birlikte değerlendirilmesini gerektirir.¹¹²

TTK m. 531 hükmü açık bir düzenleme içermemekle birlikte, hâkim haklı sebeple fesih davasında davacının talebi üzerine geçici önlemler alabilir. Bu kapsamda genel kurul kararlarının uygulanmasının durdurulması, şirket malvarlığı üzerinde tasarrufu sınırlayan tedbirler veya pay sahipliği haklarının korunmasına yönelik ihtiyati tedbirler alınması mümkündür.¹¹³

E. Tali Nitelikte Bir Dava Olması

Anonim şirketin haklı sebeple feshi, şirkette mevcut bulunan uyuşmazlıkları tamamen ortadan kaldıracak en ağır hukukî sonuçlardan birini doğurmaktadır. Bununla birlikte şirketin faaliyetini sürdürmesinde yalnızca pay sahiplerinin değil, çalışanların, şirket alacaklılarının ve ülke ekonomisinin de önemli menfaatleri bulunmaktadır. Bu nedenle anonim şirketlerin haklı sebeple feshi davası tali nitelikte bir dava olarak kabul edilmektedir.¹¹⁴ Nitekim İsviçre ve Türk hukukunda haklı sebeple fesih davasının ikincil (*subsidiarität*) nitelikte olduğu ve şirket feshinin ancak *ultima ratio* (son çare) olarak uygulanması gerektiği kabul edilmektedir. Bununla birlikte, davanın tali nitelikte olması, haklı sebeple fesih davasının açılabilmesi için diğer hukukî başvuru yollarının önceden tüketilmesini zorunlu kılmaz. Tali nitelik ilkesi, haklı sebeple fesih davasının istisnai bir dava türü olduğunu ifade etmekte olup, şirketin devamlılığı ilkesinin usul hukukundaki yansımaları oluşturmaktadır. Bu yönüyle TTK m. 531, şirketin sona erdirilmesini amaçlayan bir hüküm olmaktan ziyade, ortaklık ilişkisini mümkün olduğu ölçüde koruyarak uyuşmazlığı çözmeyi hedefleyen bir sistematik üzerine kurulmuştur.¹¹⁵

Şöyle ki; öncelikle azınlık pay sahiplerinin, fesih davası açmadan önce haklı sebep teşkil eden olumsuzluğu giderebilecek başka hukukî imkânların bulunup bulunmadığını değerlendirmeleri gerekir. Haklı sebebin ortadan kaldırılmasını sağlayabilecek başka hukukî yollar mevcut ise, öncelikle bu yollara başvurulmalıdır. İkinci olarak, mahkeme de haklı sebebin varlığını tespit ettiği durumda, öncelikle uyuşmazlığı şirketin devamını sağlayacak alternatif çözümlerle

¹¹¹ 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu m. 4.

¹¹² İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 255–256; Çelik, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi,” 576; Ayan, “Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketin Haklı Sebeplerle Feshi Davası,” 225.

¹¹³ Altaş, *Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketler*, 839; İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 251–252.

¹¹⁴ Çelik, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi,” 587.

¹¹⁵ Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, Cilt III, 2420.

gidermeye çalışmalıdır. Başka bir ifadeyle, hâkim haklı sebeple fesih davasında şirketin feshine ancak son çare olarak karar vermelidir.¹¹⁶

Kanaatimizce davanın tali nitelikte olması, diğer hukukî yolların şeklen tüketilmiş olmasını değil; somut olay bakımından uyuşmazlığı gidermeye elverişli daha hafif bir müdahale imkânının bulunup bulunmadığının araştırılmasını ifade eder. Bu nedenle her olayda azınlığın bütün dava yollarını tüketmesi aranamaz. Önemli olan, fesih dışında uygulanabilecek çözüm yollarının somut uyuşmazlığı gidermeye elverişli olup olmadığının objektif olarak değerlendirilmesidir.

IV. HÂKİMİN TAKDİR YETKİSİ VE ALTERNATİF ÇÖZÜMLER

Haklı sebeple fesih davasında mahkemenin, ileri sürülen olguları haklı sebep olarak değerlendirmesi, tek başına anonim şirketin feshine hükmedileceği anlamına gelmez. Çünkü hâkim, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 4. maddesi uyarınca kendisine tanınan takdir yetkisini, somut olayın koşullarını ve hakkaniyet ilkelerini dikkate alarak kullanmakla yükümlüdür. Bu doğrultuda öğretide, TTK m. 531'in iki temel işlev üstlendiği belirtilmektedir. Bunlardan ilki, azınlık sahiplerine haklı sebeplere dayanarak fesih davası açma imkânı tanınması; ikincisi ise uyuşmazlığın çözümünde hâkime geniş bir takdir alanı sağlamasıdır. Bu nedenle hâkim, yalnızca haklı sebebin mevcut olup olmadığını belirlemekle yetinmeyip, şirketin faaliyetinin sürdürülmesinin taraflar üzerindeki etkilerini ve menfaat dengesini de değerlendirerek somut olayın özelliklerine en uygun hukuki sonuca ulaşmalıdır.¹¹⁷

Kanaatimizce TTK m. 531 kapsamında hâkime tanınan takdir yetkisi, yalnızca haklı sebebin varlığını tespit etmeye yönelik değildir. Asıl işlevi, haklı sebebin varlığı kabul edildikten sonra, somut uyuşmazlığı şirketin devamlılığı ilkesi ile azınlığın korunması arasında adil bir denge kuracak şekilde çözüme kavuşturmadır. Bu yönüyle hâkimin takdir yetkisi, uyuşmazlığın yalnızca hukukî değil, aynı zamanda ekonomik ve kurumsal sonuçlarını da dikkate alan fonksiyonel bir değerlendirme alanı oluşturmaktadır.

Usul hukukunda geçerli olan hâkimin taleple bağlılığı ilkesi, anonim şirketin haklı sebeple feshi davalarında önemli ölçüde esnetilmiştir. Nitekim TTK m. 531, uyuşmazlığın çözümünde hâkime geniş bir takdir alanı tanımaktadır. Bu kapsamda mahkeme, davada ileri sürülen olguların haklı sebep oluşturduğu kanaatine ulaşsa dahi, şirketin feshine karar vermekle yükümlü değildir. Hâkim, şirketin feshi yerine, davacı azınlık pay sahiplerinin paylarının karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değerinin kendilerine ödenmesi karşılığında ortaklıktan çıkarılmalarına veya uyuşmazlığın özelliklerine ve tarafların menfaat dengesine uygun başka bir çözüme hükmedebilir. Öte yandan, davanın görülmesi sırasında şirket malvarlığında çoğunluğun işlemleri nedeniyle meydana gelebilecek azalmaların, davacı pay sahibine ödenecek gerçek değeri olumsuz etkileyebileceği de gözden uzak tutulmamalıdır.¹¹⁸ Bu yaklaşım, TTK m.

¹¹⁶ Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 257–273; Sümer, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi,” 182–184; Hayrettin Çağlar ve Esra Kaşak, “Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshine İlişkin TTK m. 531 Hükmünün Zaman Bakımından Uygulanması,” *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 18, sy. 3–4 (2014): 662–664.

¹¹⁷ Erten, “Anonim Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih Hakkının Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Değerlendirilmesi,” 190.

¹¹⁸ Akın ve Köroğlu, TTK m. 531'de, haklı sebeple fesih davası devam ederken şirket malvarlığının çoğunluk veya yönetim kurulu üyelerinin işlemleriyle azaltılması ihtimaline karşı açık bir düzenleme bulunmadığını, bu nedenle oluşan zararın yönetim kurulu üyelerine karşı açılacak sorumluluk davası yoluyla giderilebileceğini ileri sürmektedir. İrfan Akın ve Anıl Köroğlu, “Ayrılma Akçesinin Hesaplanması Bakımından Anonim Şirketin Feshi Davası ile Sorumluluk Davası Arasındaki İlişkinin Maddi Hukuk ve Usul Hukuku Yönüyle Değerlendirilmesi,” *Ankara Hacı*

531'in amacının yalnızca haklı sebebin varlığı hâlinde şirketi sona erdirmek olmadığını, ekonomik ve ticari bakımdan faaliyetini sürdürebilecek durumdaki şirketlerin korunmasını da hedeflediğini göstermektedir.¹¹⁹ Nitekim öğretide de, haklı sebep tespit edilse dahi mahkemenin ekonomik ve rasyonel gerekçelerle şirketi feshetmek yerine davacı pay sahibinin gerçek değer üzerinden şirketten çıkarılmasına veya somut olaya uygun diğer çözümlere hükmedebileceği ifade edilmektedir.¹²⁰ Ancak uygun başka bir çözümün bulunmaması hâlinde, şirketin feshi son çare olarak uygulanmalıdır. Esas olan, ortaya çıkan uyuşmazlığın şirketin sona erdirilmesinden daha hafif bir hukukî çözümle giderilmesidir.¹²¹

A. Davacı Pay Sahiplerinin Paylarının Gerçek Değeri Ödenerek Ortaklıktan Çıkarılmaları

Anonim şirket, bir sermaye şirketi olarak kural gereği devamlılık ilkesi üzerine kurulmuştur. Bu nedenle, haklı sebeplerin varlığı hâlinde dahi şirketin doğrudan sona erdirilmesi yerine, faaliyetlerini sürdürebilmesine imkân tanıyacak alternatif çözümlerin öncelikle değerlendirilmesi gerekir. Nitekim TTK m. 531 de bu yaklaşımı benimsemiş ve mahkemeye, fesih kararı vermek yerine davacı pay sahiplerinin paylarının gerçek değerinin ödenerek ortaklıktan çıkarılmasına hükmetme yetkisi tanımıştır. Kanun koyucu, payların gerçek değerinin belirlenmesinde dava tarihini değil, karar tarihine en yakın tarihteki değer esas alınacağını kabul etmiştir. Böylece yargılama sürecinde şirket malvarlığında meydana gelen değişikliklerin pay değerine yansıtılması sağlanmaktadır.¹²² Bu sistem sayesinde bir yandan şirketin faaliyetlerini sürdürmesi mümkün olurken, diğer yandan haklı sebepler nedeniyle ortaklık ilişkisini devam ettirmesi artık beklenemeyen azınlık pay sahibine ortaklıktan ayrılma olanağı tanınmaktadır.¹²³

Davacı pay sahibinin şirketten çıkarılması kararı verilebilmesi için öncelikle haklı sebeplerin varlığının mahkeme tarafından tespit edilmiş olması gerekir. Bunun yanında bu çözümün, somut olay bakımından şirketin feshine nazaran daha uygun ve ölçülü bir çözüm oluşturması da zorunludur. Başka bir ifadeyle, şirketin faaliyetini sürdürebilmesi mümkün olduğu sürece fesih yerine davacı pay sahibinin ortaklıktan çıkarılması tercih edilmelidir.¹²⁴ Kanaatimizce bu çözüm yolu, TTK m. 531'in şirketin devamlılığı ilkesine verdiği önemin en açık göstergesidir. Çünkü burada amaç, şirketi sona erdirmek değil; ortaklık ilişkisini sürdürülemez hâle getiren uyuşmazlığı şirketin ekonomik varlığını koruyarak ortadan kaldırmaktır. Bu nedenle davacı pay sahibinin ortaklıktan çıkarılması, çoğu durumda feshe göre daha ölçülü ve amaca uygun bir çözüm niteliği taşımaktadır.

Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 26, sy. 3 (2022): 66-67, <https://doi.org/10.34246/ahbvuhfd.1079986>.

¹¹⁹ Yargıtay da, haklı nedenle fesih davalarında mahkemenin doğrudan feshe karar vermeden önce TTK m. 636/3 (anonim şirketler bakımından TTK m. 531'e paralel düzenleme) kapsamında alternatif çözüm yollarını değerlendirmesi gerektiğini, aksi hâlde kararın bozulacağını kabul etmektedir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 2016/4607, K. 2017/6228, T. 15.11.2017. <https://karararama.yargitay.gov.tr/> et: 04.05.2026.

¹²⁰ Akın ve Köroğlu, "Ayrılma Akçesinin Hesaplanması Bakımından Anonim Şirketin Feshi Davası," 64.

¹²¹ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 272; Erdem, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 257 vd.

¹²² Akın ve Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih Hakkının Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Değerlendirilmesi," 197. Köroğlu, "Ayrılma Akçesinin Hesaplanması Bakımından Anonim Şirketin Feshi Davası," 65.

¹²³ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 274 vd.

¹²⁴ Erten, "Anonim Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih Hakkının Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Değerlendirilmesi," 197.

Mahkeme tarafından verilecek çıkarma kararı, davacının ortaklık sıfatını tamamen sona erdirmektedir. Bu nedenle çıkarma kararı, davacıya ait payların tamamını kapsamalı; davacının şirket ve diğer pay sahipleriyle ortaklık ilişkisini tamamen ortadan kaldırmalıdır. Pay sahibinin yalnızca belirli bir kısım payları bakımından ortaklıktan çıkarılmasına karar verilmesi ise mümkün değildir.¹²⁵

Payların gerçek değerinin belirlenmesi karar tarihine en yakın tarihteki gerçek ekonomik değer esas alınarak yapılmalıdır. Buradaki gerçek değer, yalnızca payların itibari değerini değil; şirketin malvarlığı, aktif ve pasifleri, kârlılığı, büyüme potansiyeli ve diğer ekonomik unsurlar dikkate alınarak belirlenecek objektif değeri ifade etmektedir. Böylece davacı pay sahibinin ortaklıktan ayrılması nedeniyle uğrayabileceği ekonomik kayıpların önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.¹²⁶

Gerçek değer belirlenmesi çoğu zaman bilirkişi incelemesini gerektirmektedir. Mahkeme, somut olayın özelliklerine göre şirketin mali tablolarını, aktif ve pasif yapısını, taşınır ve taşınmaz malvarlığını, devam eden ticari faaliyetlerini ve şirketin ekonomik geleceğini birlikte değerlendirerek payların gerçek değerini belirlemelidir.¹²⁷

Pay bedelinin kim tarafından ödeneceği hususunda Kanun'da açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Öğretide hâkim olan görüşe göre, davanın tarafı olmayan diğer pay sahiplerine davacı pay sahibinin paylarını satın alma yükümlülüğü yüklenemez. Böyle bir yükümlülük anonim şirketler hukukunda geçerli olan tek borç ilkesine aykırılık oluşturacaktır. Bu nedenle yeterli serbest yedek akçenin bulunması hâlinde pay bedelinin şirket tarafından ödenmesi mümkündür.

Pay bedelinin kim tarafından ödeneceği hususunda Kanun'da açık bir düzenleme bulunmamaktadır.¹²⁸ Öğretide hâkim olan görüşe göre, davanın tarafı olmayan diğer pay sahiplerine davacı pay sahibinin paylarını satın alma yükümlülüğü yüklenemez. Böyle bir yükümlülük anonim şirketler hukukunda geçerli olan tek borç ilkesine aykırılık oluşturacaktır. Bu nedenle yeterli serbest yedek akçenin veya serbest özkaynağın bulunması hâlinde pay bedelinin şirket tarafından ödenmesi mümkündür.¹²⁹ Bununla birlikte, şirket tarafından pay bedelinin ödenmesine karar verilmesi, şirketin kendi paylarını iktisap etmesi sonucunu doğuracağından, bu durumun TTK m. 379 ve devamı maddelerinde öngörülen sınırlamalar ile sermayenin korunmasına ilişkin ilkeler çerçevesinde ayrıca değerlendirilmesi gerekir. Nitekim öğretide de hâkimin TTK m. 531 uyarınca vereceği kararın, şirketin kendi paylarını iktisabına ilişkin emredici hükümlerin dolanılmasına yol açmaması gerektiği kabul edilmektedir. Ayrıca hâkim, somut olayın özelliklerini dikkate alarak pay bedelinin peşin veya taksitler hâlinde ödenmesine, ödeme için uygun bir süre tanınmasına ya da kararın infazına ilişkin gerekli koşulların belirlenmesine de karar verebilir.

Bu çözüm yolları tahdidi nitelikte olmayıp, TTK m. 531'de yer alan "duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüm" ibaresi uyarınca hâkim, somut olayın özelliklerini dikkate alarak şirketin devamını sağlayabilecek başka tedbirlere de hükmedebilir. Bu yönüyle hüküm, hâkime geniş bir takdir yetkisi tanımakta; ancak bu yetkinin şirketin devamlılığı ilkesini gözetin

¹²⁵ Sümer, "Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi," 845.

¹²⁶ Erten, "Anonim Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih Hakkının Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Değerlendirilmesi," 197.

¹²⁷ Ertan, "Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası TTK m. 531 Üzerine Düşünceler," 432.

¹²⁸ Bkz. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 531.

ve uyumsuzluğu en az müdahaleyle çözen alternatiflere öncelik verilmesi suretiyle kullanılması gerekmektedir.

B. Esas Sözleşmenin Değiştirilmesi

Haklı sebeple fesih davasında mahkemenin anonim şirketin esas sözleşmesinde değişiklik kararı verip veremeyeceği öğretide tartışmalıdır. Öğretide, haklı sebeple fesih davası kapsamında mahkemenin şirket esas sözleşmesinde değişiklik öngören kararlar verip veremeyeceği konusunda farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Nomer Ertan, esas sözleşmenin anonim şirketin temel normunu oluşturan ve irade özerkliği çerçevesinde meydana getirilen bir hukuki işlem olduğunu, ayrıca esas sözleşmenin değiştirilmesinin genel kurulun devredilemez yetkileri arasında yer aldığını belirterek, mahkemenin esas sözleşmede değişiklik doğuracak nitelikte bir karar vermesinin hukuken mümkün olmadığını ileri sürmektedir.¹²⁹ Buna karşılık Şahin, mahkemenin yalnızca esas sermayenin azaltılmasına yönelik karar verebileceğini, bunun dışındaki esas sözleşme değişikliklerine hükmedemeyeceğini savunmaktadır.¹³¹ Buna karşılık İlbasmış Hızlısoy, TTK m. 531 kapsamında hâkimin gerekli gördüğü takdirde esas sözleşmede değişiklik sonucunu doğuracak kararlar alabileceğini kabul etmektedir.¹³² Bu yaklaşımı benimseyen Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, söz konusu müdahalenin amacının azlık pay sahiplerinin hukuki konumunu güçlendirmek ve çoğunluğun hâkimiyetini kötüye kullanmasını engellemek olduğunu ifade etmektedir.¹³³ Öte yandan Tolga Ayoğlu ise, mahkemenin esas sözleşmeyi doğrudan değiştirmesi yerine, esas sözleşmede yer alan bağlam hükmünün belirli bir süre bakımından uygulanmamasına karar vermesinin daha isabetli olacağını savunmaktadır.¹³⁴ Kanaatimizce, TTK m. 531 kapsamında hâkimin esas sözleşme değişikliği sonucunu doğurabilecek kararlar verebilmesi mümkündür. Ancak bu yetki sınırsız olmayıp, haklı sebebin giderilmesi için zorunlu ve ölçülü olmalı; TTK'nın emredici hükümlerine, genel kurulun devredilemez yetkilerine ve anonim şirketler hukukunun temel ilkelerine aykırılık oluşturmamalıdır.

C. Diğer Alternatif Çözümler

Türk Ticaret Kanunu'nun 531. maddesi, mahkemeye şirketin feshi veya davacı pay sahiplerinin paylarının gerçek değerleri ödenerek şirketten çıkarılmaları dışında, somut olayın özelliklerine uygun ve kabul edilebilir başka çözümlere de hükmedebilme yetkisi tanımaktadır. Böylece kanun koyucu, anonim şirketin feshini son çare (*ultima ratio*) olarak kabul etmiş ve şirketin devamlılığını esas almıştır. Bu doğrultuda, haklı sebebin varlığı tespit edilse dahi, öncelikle ortaklık ilişkisinin devamını sağlayabilecek ve uyumsuzluğu giderebilecek alternatif çözümlerin değerlendirilmesi gerekmektedir. Nitekim TTK m. 531'de yer alan “duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüm” ibaresi, hâkime somut olayın özelliklerine göre geniş bir takdir yetkisi tanımaktadır.

Kanaatimizce TTK m. 531'de yer alan "duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüm" ibaresi, hâkime sınırsız bir müdahale yetkisi tanımamaktadır. Hâkim, alternatif çözüm belirlerken öncelikle uyumsuzluğu gidermeye elverişlilik, ölçülülük ve şirketin devamlılığını koruma ölçütlerini birlikte dikkate almalıdır. Bu nedenle alternatif çözüm, yalnızca teorik olarak

¹²⁹ Nomer Ertan, “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası TTK m. 531 Üzerine Düşünceler,” 432.

¹³⁰ Nomer Ertan, “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası TTK m. 531 Üzerine Düşünceler,” 433.

¹³¹ Şahin, *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, 247.

¹³² İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 339-340.

¹³³ Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku*, 354 vd.

mümkün olması nedeniyle değil, somut olay bakımından uyumsuzluğu gerçekten sona erdirebilecek nitelikte olduğu ölçüde tercih edilmelidir.

Öğretide, hâkimin başvurabileceği alternatif çözüm yolları arasında; ortaklar arasındaki uyumsuzluğun giderilmesi amacıyla davalı şirketin bölünmesine,^{135,136} sermayenin azaltılmasına,¹³⁷ şirkete yeni ortak alınmasına,¹³⁸ bir iştirakin şirketten ayrılmasına,¹³⁹ sermayenin azaltılması yoluyla kısmi tasfiyeye,¹⁴⁰ azınlık pay sahiplerine bilgi alma ve inceleme hakkının tanınmasına, pay devrini sınırlandıran esas sözleşme hükümlerinin kaldırılmasına,¹⁴¹ yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması¹⁴² ve seçilmiş bağımsız denetçilerin yerine yeni bağımsız denetçilerin atanmasına¹⁴³ karar verilmesi sayılmaktadır. Bu çözüm yolları sınırlı sayıda olmayıp, somut olayın özelliklerine göre şirketin devamını sağlayabilecek başka tedbirlere de hükmedilmesi mümkündür.

B. Anonim Şirketin Feshine Karar Verilmesi

TTK m. 531'de hâkime tanınan takdir yetkisi, anonim şirketin feshinin her haklı sebep hâlinde doğrudan uygulanacak bir yaptırım olmadığını açıkça ortaya koymaktadır. Nitekim hüküm uyarınca hâkim, öncelikle somut olayın özelliklerini dikkate alarak şirketin faaliyetini sürdürebilmesine imkân sağlayacak alternatif çözüm yollarını değerlendirmeli; ancak bu çözümlerin uyumsuzluğu gidermeye elverişli olmaması veya somut olaya uygun düşmemesi hâlinde şirketin feshine karar vermelidir.¹⁴⁴ Bu nedenle şirketin feshi, haklı sebeple fesih davasında başvurulacak son çare niteliğindedir.¹⁴⁵ Kanaatimizce şirketin feshi, haklı sebebin varlığının doğal sonucu olarak değil, diğer bütün çözüm yollarının somut uyumsuzluğu gidermekte yetersiz kaldığının tespit edilmesi üzerine başvurulabilecek istisnai bir yaptırım olarak anlaşılmalıdır. Bu nedenle TTK m. 531'in uygulanmasında belirleyici olan husus, haklı

¹³⁴ Ayoğlu, "Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi," 247.

¹³⁵ Haklı nedenle fesih davasında tarafların tam veya kısmi bölünme talebinde bulunup bulunamayacağı ile mahkemenin bu yönde bir alternatif çözüme hükmedip hükmedemeyeceğine ilişkin ayrıntılı değerlendirmeler için bkz. Mustafa Kayhan, "Anonim Şirketlerin Haklı Nedenle Feshi Davasında Mahkemenin Tam veya Kısmi Bölünmeye Karar Verip Veremeyeceği," *Vergi Dünyası Dergisi* 43, sy. 511 (2024): 144.

¹³⁶ Sümer, "Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi," 847; İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 342.

¹³⁷ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 342.

¹³⁸ Hamdi Pınar, "Anonim Şirketlerde Sona Erme ve Tasfiyesi," içinde *Şirketler Hukuku*, ed. Sami Karahan (Konya: Mimoza Yayınevi, 2013), 763.

¹³⁹ Tolga Ayoğlu, "Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi," *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 12, no. 2 (Temmuz 2013): 248.

¹⁴⁰ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 343.

¹⁴¹ Ayoğlu, "Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi," 248; Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 460.

¹⁴² Bkz. İbrahim Akan Özdemir, "Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyesinin Görevden Alınması Açısından Haklı Sebep Unsurunun Türk Ticaret Kanunu Düzenlemeleri Bakımından Değerlendirilmesi," *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 11, s. 1 (2023), <https://doi.org/10.56701/shd.1223585>.

¹⁴³ Füsün Nomer Ertan, "Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası – TTK m. 531 Üzerine Düşünceler," *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* 73, no. 1 (2015): 434.

¹⁴⁴ Yargıtay, TTK m. 531'de düzenlenen alternatif çözüm yollarının haklı nedenle fesih kurumundan bağımsız talepler olmadığını açıkça ortaya koymaktadır. Buna göre mahkemenin davacı ortağın paylarının gerçek değeri ödenerek ortaklıktan çıkarılmasına veya duruma uygun başka bir çözüme hükmedebilmesi için öncelikle haklı sebebin varlığını tespit etmesi gerekir. Haklı sebebin ispat edilemediği hâllerde ise alternatif çözümlerin değerlendirilmesine dahi gerek bulunmamaktadır. Bu yaklaşım, TTK m. 531'de alternatif çözümlerin ancak haklı sebebin varlığı hâlinde kullanılabilecek ikincil nitelikte tedbirler olduğunu göstermektedir. Yargıtay 11. HD, E. 2023/2025, K. 2024/5024, T. 13.06.2024. et.13.06.2026

¹⁴⁵ Pınar, "Anonim Şirketlerde Sona Erme ve Tasfiyesi," 763; İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 341; Ayoğlu, "Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi," 247.

sebebin bulunması kadar, şirketin devamını sağlayabilecek daha hafif bir müdahalenin artık mümkün olup olmadığının da ortaya konulmasıdır.

Haklı sebeple fesih davasında verilecek fesih kararı, anonim şirketin tüzel kişiliğini sona erdiren en ağır hukukî sonuçtur. Bu karar yalnızca davacı azınlık pay sahiplerini değil, şirketi, diğer pay sahiplerini, çalışanları ve şirket alacaklılarını da doğrudan etkilediğinden, mahkeme tarafından büyük bir özenle değerlendirilmelidir. Bu sebeple, haklı nedenlerin varlığının tek başına şirketin feshi için yeterli olduğu söylenemez. Hâkim, haklı sebeplerin ağırlığını, şirket faaliyetlerinin devam ettirilip ettirilemeyeceğini ve alternatif çözüm yollarının somut olay bakımından yeterli olup olmadığını birlikte değerlendirmelidir.¹⁴⁶

Öğretide de kabul edildiği üzere, haklı sebepler mevcut olsa bile, şirketin faaliyetlerini devam ettirmesine imkân verecek uygun bir çözümün bulunması hâlinde feshe karar verilmemelidir.¹⁴⁷ Buna karşılık, ortaklık ilişkisinin artık objektif olarak sürdürülemeyeceği, alternatif çözüm yollarının uyuşmazlığı gidermekte yetersiz kaldığı ve şirketin faaliyetlerini sağlıklı biçimde devam ettirmesinin mümkün olmadığı durumlarda anonim şirketin feshine karar verilmesi gerekmektedir.¹⁴⁸

Haklı sebeple fesih kararı verilmesi hâlinde anonim şirket tasfiye sürecine girecek ve tasfiye işlemleri Türk Ticaret Kanunu'nun anonim şirketlerin sona ermesine ve tasfiyesine ilişkin hükümlerine göre yürütülecektir.¹⁴⁹

Sonuç olarak TTK m. 531, anonim şirketlerde haklı sebep kavramını tek başına feshe götüren otomatik bir yaptırım sebebi olarak değil; hâkime somut olayın bütün özelliklerini değerlendirerek ortaklık ilişkisinin geleceğine ilişkin en uygun çözümü belirleme yetkisi tanıyan esnek bir koruma mekanizması olarak kurgulamıştır. Bu nedenle haklı sebeple fesih kurumunun başarısı, haklı sebebin varlığının tespitinden çok, bu haklı sebebe karşı somut olaya en uygun hukukî çözümün belirlenmesine bağlıdır.

SONUÇ

Haklı sebeple fesih davasında, azınlığın haklarının korunması ile anonim şirketin ekonomik ve sosyal varlığının devamı arasında adil bir menfaat dengesinin kurulması büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle hâkim, her somut olayda haklı sebeplerin mevcut olup olmadığını ayrı ayrı değerlendirmeli; haklı sebeplerin varlığı hâlinde öncelikle şirketin faaliyetlerini sürdürebilmesini sağlayacak çözüm yollarına başvurmalı, bunun mümkün olmaması durumunda ise son çare olarak şirketin feshine karar vermelidir.

Haklı sebeple fesih davasında şirketin feshi yerine duruma uygun düşen ve kabul edilebilir başka bir çözüme karar verilmesinin en önemli sonucu, şirketin feshedilmesi tehlikesinin ortadan kaldırılmasıdır. Zira şirketin faaliyetlerine devam etmesi, yalnızca pay sahiplerinin değil, şirket çalışanlarının, alacaklıların ve ekonomik hayatın korunması bakımından da önem taşımaktadır. Bu nedenle TTK m. 531 ile hâkime tanınan alternatif çözüm yolları, anonim şirketlerde devamlılık ilkesinin bir yansıması niteliğindedir.

¹⁴⁶ Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku*, 574; İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 341.

¹⁴⁷ İlbasmış Hızlısoy, *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*, 261 vd.

¹⁴⁸ Nomer Ertan, “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası TTK m. 531 Üzerine Düşünceler,” 434; Ayoğlu, “Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi,” 248.

¹⁴⁹ Bkz. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 529 ve devamı.

Anonim şirketlerde haklı sebeple fesih davası, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Türk hukukuna kazandırılan önemli azınlık haklarından biridir. Bu düzenleme ile çoğunluk ilkesinin mutlak hâkimiyetinin önüne geçilmiş, çoğunluk gücünün dürüstlük kuralına aykırı şekilde kullanılmasının önlenmesi ve azınlık pay sahiplerinin korunması amaçlanmıştır. Bununla birlikte kanun koyucu, şirketin feshini temel çözüm yolu olarak benimsememiş; aksine şirketin devamını mümkün kılan alternatif çözüm yollarına öncelik tanımıştır. Bu yönüyle TTK m. 531, anonim şirketlerde çoğunluk ilkesi ile azınlığın korunması ilkesi arasında denge kurmayı amaçlayan istisnai nitelikte bir düzenleme olarak kabul edilmelidir.

Öte yandan, haklı sebep kavramının Kanun'da tanımlanmamış olması nedeniyle, hangi olayların haklı sebep oluşturacağı hususunda kesin ölçütler belirlemek mümkün değildir. Bu durum, somut olayın özelliklerine göre değerlendirme yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla haklı sebeple fesih davasında hâkimin takdir yetkisi büyük önem taşımaktadır. Ancak bu takdir yetkisi sınırsız olmayıp, dürüstlük kuralı, ölçülülük ilkesi, şirketin devamlılığı ilkesi ve somut olayın özellikleri dikkate alınarak kullanılmalıdır.

Bu çalışma kapsamında ulaşılan temel sonuç, anonim şirketlerde haklı sebebin önceden belirlenmiş olay kategorilerine veya tek başına belirli hukukî ihlallere indirgenerek değerlendirilemeyeceğidir. Haklı sebebin varlığı, somut olayın bütün özellikleri dikkate alınarak objektiflik, süreklilik, ortaklık ilişkisinin çekilmez hâle gelmesi ve feshin son çare (*ultima ratio*) niteliği ölçütlerinin birlikte değerlendirilmesi suretiyle belirlenmelidir. Bu yaklaşım, haklı sebep kavramının belirsiz hukukî niteliği ile TTK m. 531 kapsamında hâkime tanınan takdir yetkisi arasında sistematik bir bağ kurmakta; benzer uyuşmazlıklarda daha öngörülebilir ve tutarlı kararların verilmesine katkı sağlayabilecek bütüncül bir değerlendirme modeli ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, anonim şirketlerde haklı sebeple fesih kurumu, yalnızca şirketin sona erdirilmesine hizmet eden bir mekanizma olmayıp, esas itibarıyla ortaklık ilişkisinin devamını mümkün kılacak çözümlerin hayata geçirilmesini amaçlayan istisnai bir koruma mekanizmasıdır. Bu nedenle şirketin feshi, ancak uyuşmazlığı giderebilecek başka uygun ve kabul edilebilir bir çözümün bulunmadığı hâllerde başvurulması gereken son çare niteliğindeki hukukî sonuç olarak değerlendirilmelidir. Bu çerçevede TTK m. 531'in uygulanmasında haklı sebebin belirlenmesine ilişkin ölçütlerin yargı kararları ve öğreti ışığında istikrarlı biçimde geliştirilmesi, hâkimin takdir yetkisinin öngörülebilir sınırlar içinde kullanılmasına katkı sağlayacağı gibi, anonim şirketlerde azınlığın korunması ile şirketin devamlılığı arasında kurulması gereken menfaat dengesinin daha etkin şekilde sağlanmasına da hizmet edecektir.

KAYNAKÇA

- Akın, İrfan, ve Anıl Köroğlu. "Ayrılma Akçesinin Hesaplanması Bakımından Anonim Şirketin Feshi Davası ile Sorumluluk Davası Arasındaki İlişkinin Maddi Hukuk ve Usul Hukuku Yönüyle Değerlendirilmesi." Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 26, sy. 3 (2022): 64–76. <https://doi.org/10.34246/ahbvuhfd.1079986>.
- Altaş, Soner. *Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019.
- Ay, Yunus Emre. "Lawsuit for the Termination of the Joint Stock Company for Just Cause Under Turkish Law." *Journal of Legal Studies "Vasile Goldiş"*, no. 49 (2025): 177–186.

- Ayan, Özge. “Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Şirketin Haklı Sebeplerle Feshi Davası (TTK m. 531).” *Legal Hukuk Dergisi* 9, sy. 102 (2011): 2237–2266.
- Ayhan, Rıza, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar. *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2019.
- Ayoğlu, Tolga. “Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi.” *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 10, sy. 2 (2013): 211–253.
- Bahriyeli, Kemal. “Kar Payı Ödenmemesi Nedeniyle Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi.” *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 11, sy. 42 (2020): 387–408.
- Bilge, Mehmet Emin. “Anonim Şirketin Sona Ermesi ve Tasfiyesi.” *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 7, sy. 3–4 (2012): 261–294.
- Can, Mustafa Erdem. “Anonim Şirkette Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Kaybının Hukuki Sonuçları.” *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 7, sy. 1 (2018): 1–36.
- Çağlar, Hayrettin, ve Esra Kaşak. “Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshine İlişkin TTK m. 531 Hükmünün Zaman Bakımından Uygulanması.” *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 18, sy. 3–4 (2014): 645–678.
- Çeker, Mustafa. *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku*. Adana, 2013.
- Çelik, Aytekin. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi.” *BATİDER* 25, sy. 2 (2009): 573–590.
- Çetiner, Selma, Ebru Bozkurt Yüksel ve Ali Cengiz. *Ticaret Hukuku*. Ankara: Detay Yayıncılık, 2014.
- Çiyiltepe, Hamdi. *Ticaret Hukuku*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2018.
- Demirağ Aktaş, Leylan. “Anonim Ortaklıkta Eşit İşlem İlkesi, Anonim Ortaklıktaki Tasfiye Payı ve Hazırlık Dönemi Faizinde Eşit İşlem İlkesi.” *Legal Hukuk Dergisi* 12, sy. 144 (2014): 65–95.
- Dinç, Serhan. “6102 Sayılı Kanuna Göre Anonim Şirketlerde Sona Erme.” *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, sy. 2 (2016): 219–254.
- Erdem, Nuri. *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2019.
- Ertan, Füsun Nomer. “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası TTK m. 531 Üzerine Düşünceler.” *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* 73, sy. 1 (2015): 419–437.
- Erten, Cengiz. “Anonim Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih Hakkının Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Değerlendirilmesi.” *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 7, sy. 13 (2019): 183–216.
- İlbasmış Hızlısoy, Özlem. *Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2016.
- Kayhan, Mustafa. “Anonim Şirketlerin Haklı Nedenle Feshi Davasında Mahkemenin Tam veya Kısmi Bölünmeye Karar Verip Veremeyeceği.” *Vergi Dünyası Dergisi* 43, sy. 511 (2024): 144–149.

- Koru, Onur. “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshinde Şirkete İlişkin ve Kişisel Sebeplere Dayanan Haklı Sebepler Kavramlarına Yönelik Bir Değerlendirme.” *Balıkesir Üniversitesi Hukuk Dergisi* 1, sy. 2 (2024): 214–234.
- Moroğlu, Erdoğan. *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu: Değerlendirme ve Öneriler*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012.
- Özdemir, İbrahim Akan. “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyesinin Görevden Alınması Açısından Haklı Sebep Unsurunun Türk Ticaret Kanunu Düzenlemeleri Bakımından Değerlendirilmesi.” *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 11, sy. 1 (2023): 301–340. <https://doi.org/10.56701/shd.1223585>.
- Pınar, Hamdi. “Anonim Şirketlerde Sona Erme ve Tasfiyesi.” *İçinde Şirketler Hukuku*, editör Sami Karahan, 745–770. Konya: Mimoza Yayınevi, 2013.
- Poroy, Reha, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu. *Ortaklıklar Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2019.
- Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Şerhi*. Cilt III. 3. bs. Ankara: Adalet Yayınevi, 2018.
- Sulu, Muhammed. “Şirketler Topluluğunda Satın Alma Hakkı, Ayrılma Akçesi ve Anonim Şirketten Çıkarma Üzerine Düşünceler.” *İstanbul Hukuk Mecmuası* 80, sy. 1 (2022): 213–248. <https://doi.org/10.26650/mecmua.2022.80.1.0007>.
- Şahin, Ayşe. *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2013.
- Şahin, Ayşe. “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Çerçevesinde Gündeme Gelen Bazı Hukuki Sorunlar.” *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9, sy. 117–118 (2014): 145–174.
- Şener, Oruç Hami. *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.
- Sümer, Ayşe. “Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenlerle Feshi.” *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 18, sy. 2 (2012): 831–852.
- Sümer, Ayşe. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi.” *Legal Hukuk Dergisi* 7, sy. 73 (2009): 177–190.
- Üstündağ, Mustafa. “Limited Şirkette Ortağın Şirketten Çıkma Suretiyle Ayrılması.” *Banka ve Finans Hukuku Dergisi* 2, sy. 6 (2013): 65–75.
- Yavuz, Mustafa. “Anonim Şirketlerin Haklı Sebeplerle Feshi.” *Marmara Hukuk Dergisi* 8, sy. 85 (2012): 175–198.
- Yıkar, Mehmet Emin. “Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi Davasında Davacı ve Kusur.” *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 16, sy. 1 (2026): 953–997. DOI: 10.52273/sduhfd..1907335.